

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

x

Nro 17 • Perjantaina 31. elokuuta 2007

58. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 22 %)

Leena Virtanen Muistojen iltamissa:

Elämysten tavoittelua

"Ken tuntee itsensä karjalaiseksi, on karjalainen." Tämä professori Heikki Kirkisen määritelmä karjalaisuudesta on avara, sen mukaan karjalaisuus on mielentila. Näin ollen kaikki kurkijokelaista syntyperää olevat eivät olekaan karjalaisia, ja karjalainen saattaa olla kuka tahansa. Näin asia onkin.

Tuntemme molempia, karjalaisuutensa kieltäviä, ja oikein hyviä karjalaisia, jotka syntyperältään ovat kaukana Karjalasta. Jälkimmäiset on jokin asia karjalaisuuteen tartuttanut. Mikä se asia on, se taikasana, taikajuoma tai -ruoka, vai lieneekö taikamaisema? Se olisi mukava täsmälleen tietää. Meidän, jotka tuntemme ja tunnustamme olevamme karjalaisia, olisi silloin helpompaa tarjota karjalaisuuden sanomaa niille, jotka sitä vielä eivät ole löytäneet. Kurkijoki-Säätiön piirissä tätä jatkuvasti pohdimme tuntien huolta erityisesti nuorten saamisesta mukaan toimintaan.

Kurkijoki-Säätiön keskeisiä tavoitteita onkin kurkijokelaisen perinteen elävänä pitäminen. Perinteen, jossa yksittäisiä muodollisuuksia tärkeämpää on sisältö: sellaisten asioiden esillä pitäminen, jotka auttavat meitä parempaan ymmärrykseen ja identiteetin itsemme käsittämiseen – vahvistumiseen. Jotta toimomamme tavoite voisi toteutua, tarvitaan tietoa, osallistumista, eläytymistä.

Lehti, museo,...

Meillä on hyviä välineitä. On sanomalehti Kurkijokelainen, tilaajia yhä sen verran (vajaat 2000), että lehden on mahdollista ilmestyä joka toinen viikko. Lähes 60 vuoden ajan ilmestyneet lehdet ovat sellainen karjalaisen kulttuurin ja kurkijokelaisen elämäntavan tietopaketti, jonka arvoa ajatella suorastaan mykistyy.

Meillä on museo. Museoikäynnillä on mahdollista luoda suhde menneeseen, joka jokaiselle on välttämätön perusta, kun rakennetaan käsitystä omasta itsestä. Museo on toteutettu työllä ja rakkaudella, sitä pidetään auki kesäviikonloppuisin vakituksella, muulloin tarpeen mukaan.

Vuonna 2005 päättyneen Kurkijoelta nykypäivään – hankkeen aikana museota kehitettiin museoammattilaisten ja talkooväen voimin. Uuden hankkeen anomisesta on viritetty museo-toimikunnassa keskustelua, sillä museon ylläpito vaatii jatkuvan työn. Yksi ylpeyden aiheista muun muassa on tuhansien valokuvien arkisto, jonka järjestäminen on vielä osittain kesken. Tänä kesänä museolla on Elisenvaaran yhteiskoulun 80-vuotisnäyttely.

Kotisivut, pitäjäjuhlrat

Kurkijoen internet-sivuston ylläpidossa on Mauri Rastas, nykyisin internet-toimikunnan tuella, tehnyt

suurenmoisen työn. Sivustoilla on tietoa vaikka mistä, ne monipuolistuvat kaiken aikaa ja mikä parasta, monen nuoren mielenkiinto sukuuriin on herännyt juuri internetin kautta.

Nyt olemme juhlilla, juhlien iltamaosuudessa. Tämän kerran juhliutuamme olemme tehneet sen 61 kertaa. Parhaillaan testaamme, miten juhla onnistuu elokuun puolella. Kurkijokelaisesta olette lukeneet perusteita juhlien myöhentämiselle. Niin tai näin, olkoon heinä- tai elokuu, juhlat ovat meille tärkeä olemassaolon todiste.

Pelkkä tieto ei tee autuaaksi, ihminen kaipaa läheisyyttä, yhdessä oloa. Yhdessä olo vahvistaa, virkistää.

Viihdetaiteilija Erkki Liikanen oli niin mainio esiintyjä Kurkijokelaisen pitäjäjuhlrat Muistojen iltamissa, että toimittajakin unohtui kuuntelemaan hänen hauskoja juttujaan eikä huomannut käydä ottamassa hänestä kuvaa. Tulihan se kuva sentään otettua sitten, kun hän istui yleisön joukossa.

Kurkijoki-Säätiön hallituksen jäsen Leena Virtanen pohdiskeli Muistojen iltamien tervehdyssanoissaan mikä olisi se viisasten kivi, miten karjalaisuuden sanomaa voisi viedä sille, joka ei ole vielä innostusta karjalaisuuteen löytänyt.

Toisiamme kohdatessa olemme olevamme ryhmä, jonka kokonaisuus muodostaa voimavarana. Samalla olemme yksilö, joka joukossa erottaa tutun ja ystävän. Hänen kanssaan verestämme muistoja, yhteisiä kokemuksia, nauramme, itkemme.

Olemme taas Karjalassa kotona, ehkä juuri palanneet kotiseutumatkalta. Tänä iltana Laatokan laineet lyövätkin tänne asti, veneen kokka kohoisee, kukkuu käki.

Huomenaamalla on tilaisuus mennä kirkkoon, ennen kirkonmenoja katsoa Kurkijoen kirkon alttaritaulua, kuvitella se entiselleen, sellaiseksi kuin se aikoinaan mahdavamassa kirkossamme oli. Toivoaksemme se jo ensi kesänä säteileekin puhdasta tunnelmaansa konservoituna. Huominen kolehti kerätään alttaritaulun entisöimiseksi, samoin täällä iltamissa sekä myös päiväjuhlun yhteydessä on esillä keräyslaatikko tukemaan kotikirkon arvokkaan taideteoksen saamista arvoiseensa kuntoon.

Elämys. Mielestäni ilman elämystä oman kulttuurin ja perinteen omaksuminen jää pintapuoliseksi. Mitä on elämys? Kaikki me käytämme sitä sanaa. "Olipa elämys." Elämyksiä tavoitellaan. Media suoltaa niitä joka ilta olohuoneen täydeltä, toinen toistaan vahvempia. Ja aina vahvempaa tarvitaan, jotta elämys olisi elämys.

Kuitenkin se elämys, jota tässä yhteydessä ajattelen,

Sivuillamme
TÄNÄÄN mm.

Alttaritaulu konservoidaan.....	3
Eeva Kilpi Hiitola-juhilla, osa 2	4
Nuoret Kurkijoki-juhilla.....	5
Juhlapuheita	6-7
Sukutapahtumia.....	8
Rovasti Arokallion hauta	9
Tapanin Muisteloit, osa 8.....	10

Seuraavat Kurkijokelaiset ilmestyvät 14.9., 28.9., 12.10., 26.10. (koulun juhlanumero), 9.11., ...

on jotakin enemmän. Se on kyllä kokemus, joka menee perille, menee syvälle, mutta se menee sinne itse ellettyä, hankitun ja saadun ymmärryksen myötä.

Kuka minä olen?

Kun sanon olevani karjalainen, se merkitsee, että siltä osin olen löytänyt identiteettini. Omaksi itsekseen kasvamista pidetään hyvän elämän ehtona. Sitä jokainen tahtoo, ja jos jaksaa etsiä, joutuu vastaamaan kysymykseen: "Kuka minä olen?" Tätä kysymystä on toistettu, sitä toistetaan, se ei kulu eikä siitä ikinä pääse yli. Tämän kysymyksen selvittäminen kestää koko elämän. Ja kun selvitystä ryhtyy tekemään, vääjäämättä on aloitettava alusta. Missä olet syntynyt, milloin? Ketkä olivat vanhempasi, ketkä isovanhempasi? Mitä he tekivät, miten? Miksi itse valitsit niin kuin valitsit?

Kun löytää rikkaan, tyydytystä tuottavan elämän,

löytää tasapainon. Ei täydellisyyttä, ei välttämättä näyttäviä onnistumisia tai suurta taloudellista menestystä. Tasapainoinen ei ole kaiken aikaa onnellinen, hän on ymmärtäväinen. Hän on avoin ilolle ja surulle, menneelle ja tulevalle, jotka kaikki kuuluvat samaan pakettiin, elämään. Tulevalle.

Usein mieltii, onko karjalaisuus liikaakin suunnattu rakkaisiin muistoihin, ja vähemmän tulevaan. Tuleva kuitenkin on edessä, ja menneisyys, vaikka tärkeä, vääjäämättä takana. Meillä on nuorten edessä vastuu siitä, mitä tarjoamme ja välitämme eteenpäin. Osaamemeko uudistua, pystymmekö ottamaan sen vastaan?

Hyvä juhlimaan tullut väki. Heittäkää tänä iltana nämä vakavat ajatukset sivuun. Sen sijaan nauttikaa yhteisyydestä, saakaa vahvistusta ja iloa iltamaohjelman ja meidän kaikkien juhlanvietäjien parissa. Tervetuloa.

Karjala-tarjous, kyllä vai ei

Olemme viime päivinä ja viikkoina saaneet seurata Kainuun Sanomien aloittamaa ja sen jälkeen vilkkaana Karjalan palautusasian ympärillä käyntä keskustelua. Lehti hyökkäsi näkyvästi presidentti Mauno Koivistoa vastaan ja väitti, että tämä olisi lasketanut salaisessa asiantuntijaryhmässä hintaa Karjalalle, joka ehkä olisi tuolloin vuonna 1991 ollut Venäjältä ostettavissa. Kun keskustelu ei muuten laantunut, Koivisto tuli viime viikolla esiin ja kiisti jyrkästi palautustarjouksen. ”Myös tieto hinta-arvion tekemisestä on perätön”, hän kertoi Helsingin Sanomien haastattelussa. Muutkaan tuolloiset ulkopoliittiset sisäpiiriläiset eivät ole tukeneet väitettä.

Kainuun Sanomat pitää kuitenkin yhä kiinni uutisestaan Karjalan palautustarjouksesta. Lehti luottaa edelleen sataprosenttisesti lähteeseensä, jolle se on antanut täydellisen lähdesuojan, kertoo lehden päätoimittaja Matti Piirainen Suomenmaa-lehden haastattelussa. Piiraisen mukaan heidän lähteensä kuului tuonaikaiseen asiantuntijaryhmään: ”Olemme käyneet lähteemme kanssa asiat uudelleen läpi ja tulleet samaan tulokseen kuin kaksi viikkoa sitten. Emme edelleenkään pidä lähdetä epäluotetta-

vana. Olemme edelleen vakuuttuneita siitä, että valtionjohdossa varauduttiin tällaiseen tilanteeseen.”

Vaikka asian väitetystä esillä olosta on kulunut jo yli 15 vuotta, on tieto shokeeraava. Mitä jos siinä onkin perää? Mitä jos meillä olisi todella ollut mahdollisuuksia neuvotella Karjalan takaisinostamisesta? Voi olla, ettemme koskaan saa selville objektiivista totuutta. Voi tietenkin olla, että asianomaiset ”lähteet” ovat molemmat oikeassa, jos he puhuvat tarkkaan ottaen eri asioista. Toinen on sitä mieltä,

etteivät vihjaukset vielä ole tarjouksia, joten mitään ei ole tarjottu. Toinen – optimistisempi – näkee tarjouksen jo siinäkin, että pelkkä Karjala-sana ja sen menettäminen on mainittu. Ehkä

Karjalasta on keskusteltu enemmänkin, muttei suoranaisesti tarjottu. Toisaalta voidaan puhua hinta-arvion tekemisestä ostomielessä tai toisaalta Karjalan uudelleen rakentamisen kustannusarviosta.

Niin kuin monessa muussakin asiassa, meillä on varmasti tässäkin monta totuutta. Ja me karjalaiset jäämme jälleen kärvistelemään menetystemme keskelle, koska lähellä olemisia ei lasketa.

Raija Hjelm

”Unen mailla vain sinne nyt kulkea saa, herätessään taas kaivata Karjalaa.”

Kuolleita

Rakkaamme

Mirjam SALONIEMI

o.s. Heinonen

* 29.6.1922 Kurkijoki
† 29.7.2007 Kurikka

Kiittäen ja kaivaten
Jyrki ja Eila
Helena ja Mauri

Juha, Aapo, Eetu ja Aleksii
Anna-Maija
Juha-Pekka
muut sukulaiset ja ystävät

Herra, kädelläsi uneen painan päin,
kutsut ystäväsi lepäämään.
Käsi minut kantaa uuteen elämään,
ikirauhan antaa, valoon jään.

(A.-M. Kaskinen, vk. 517)

Hautaus toimitettu sukulaisten ja ystävien läsnä ollessa
17.8.2007 Lamminpään hautausmaalla Tampereella.
Lämmin kiitos osanotosta.

Rakkaamme

Elma Elin MYLÉN

o.s. Känkänen

* 12.1.1915 Muolaa
† 29.7.2007 Loimaa

Kaipauksella muistaen
Eila, Tuomo ja Varpu
Maila, Timo, Kalle ja Kaisa
sukulaiset ja ystävät

Hän elää sydämissä,
yhä kulkee vierellämme.
Hetket muistoissa kultaisissa,
käsi kädessä viivähdamme.

Siunaus toimitettu. Lämmin kiitos osanotosta.

Kaipuu saa näkyä

PALVELEMME

Ma - Pe 9 - 17
La 9 - 13

LOIMAAN KIVI

KIVICENTER

Palininkatu 2, Loimaa
Puh 0207 909 261

NIMIPÄIVÄT

pe 31.8. Arvi
la 1.9. Pirkka
su 2.9. Sinikka, Sini
ma 3.9. Soile, Soili,
Soila
ti 4.9. Ansa
ke 5.9. Roni, Mainio
to 6.9. Asko
pe 7.9. Miro, Arho,
Arhippa
la 8.9. Taimi
su 9.9. Eevert, Isto
ma 10.9. Kalevi,
Kaleva
ti 11.9. Santeri,
Santtu,
Aleksanteri,
Ale, Ali,
Aleksandra
ke 12.9. Valma, Vilja
to 13.9. Orvo

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

Hartaus sunnuntaiksi 2.9.
14. sunnuntai helluntaista

Lähimmäiseni hyväksi

Kuljimme ystäväni kanssa Yyterin hiekkarannalla. Huomasimme maassa makaavaan miehen, joka ulkoisen olemuksensa perusteella mitä ilmeisimmin oli sammunut. Menimme herättämään häntä, koska pelkäsimme hänen muutoin pian palavan auringossa. Herätimme hänet, autoimme istumaan ja totesimme miehen olevan sen verran tolkuissaan, että uskoimme hänen selviytyvän jatkosta omin voimin. Palasimme jatkamaan auringon ottamista. Ystäväni huomasi kuitenkin pian, että miehen luo oli tullut ensiapuryhmä ja olisi halunnut lähteä vielä uudestaan auttamaan miestä. Totesin, ettei nyt enää tarvitse, koska ammattitaitoinen ensiapuryhmä on paikalla ja huolehtii hänestä.

Lähimmäisen sunnuntain evankeliumissa Jeesus esittää meille kertomuksen laupiaasta samarialaisesta. Kertomus lienee tuttu ainakin kaikille rippikoulun käyneille. Monella rippikoululeirillä olen nähnyt nuorten esittävän ”modernisoitua” versiota laupiaan samarialaisen kertomuksesta. Aika usein ne ovat muistuttaneet tuollaista Yyterin tapausta.

Kertomuksessa huomiomme kiinnittyy yleensä aina siihen, miten samarialainen ryhtyy auttamaan maahan hakattua miestä ja hoitaa hänen haavojaan. Mielenkiintoinen yksityiskohta kertomuksessa on kuitenkin se, että majatalosta lähtiesään samarialainen antoi majatalon pitäjälle kahden päivän verran rahaa ja sanoi: ”Hoida häntä. Jos sinulle koituu enemmän kuluja, minä korvaan ne, kun tulen takaisin.” (Lk.10:35)

Pohjoismaisen hyvinvointivaltion kansalaisena voin huolehtia lähimmäisistäni muutoinkin kuin antamalla välitöntä ensiapua. Lukiessani aamulla lehdestä perintöveron alentamisesta totesin vanhimmalle tyttärelle, että kylläpä meillä on käynyt huono tuuri: Aikanaan kun ostimme ensimmäisen asunomme jouduimme maksamaan melkoisen leimaveron, jota lainmuutoksen jälkeen ei enää paria kuukautta myöhemmin olisi tarvinnut ensiasunnosta maksaa. Ja olin juuri maksanut kohtuullisen summan perintöveroa, kun seuraavana päivänä uutisoitiin, että muutaman kuukauden kuluttua sitä ei enää vastavassa tilanteessa tarvitsisi maksaa. Totesin kuitenkin, että jonkunhan ne verotkin on maksettava ja itse asiassa minä teen sen mielelläni.

Parhailaan puhutaan hoitoalan palkkojen korotustarpeesta. Iloisena veronmaksajana voin todeta, että maksamillani verorahoilla moni tekee uhrautuvasti ja suurella sydämellä sitä lähimmäisen palvelua ja auttamista, jota minä en osaa, pysty, ehdi tai uskalla. Näin Jumalan rakkaus välittyy lähimmäisteni hyväksi. Tässä mielessä minun olisikin parempi liian korkeista veroista valittamisen sijasta todeta, että jos yhteiskunnalle koituu enemmän kuluja lähimmäiseni auttamisesta, maksan mielelläni lisääkin veroja. Nostetaan vain niitä hoitoalan palkkoja! On hienoa, että on ammattiauttajia, jotka toimivat silloin, kun en itse syystä tai toisesta siihen pysty.

Ilkka Hjerppe

Kirjoittaja on Tampereen seurakuntayhtymän yhteiskunnallisen työn pastori.

Onks tietoo KYSYMYKSET?

- Milloin eurosta tuli Suomen virallinen maksuväline?
- Mihin presidentti Kekkonen teki viimeisen ulkomaanvierailunsa?
- Mikä on Kokemäenjoen suurin sivujoki?
- Kenen luona Aleksis Kivi asui usean vuoden ajan?
- Mitä poikkeavaa liittyy islamilaisiin hautajaisiin?
- Mikä hyönteinen syö esimerkiksi kirvoja ja on siten hyödyllinen viljelijälle?
- Kuka on säveltänyt oopperan Jaakko Ilkka?
- Paljonko Suomessa on rekisteröityjä ampumaseita?
- Mikä on veden jäätymlämpötila?
- Mikä on Euroopan ainoa luonnonvarainen kissaeläin?

Sanan Voimaa

31.8. Herra hankkii oikeutta sorretuille, nälkäisille hän antaa leipää. Herra päästää vangitut kahleista, hän antaa sokeille näön ja nostaa maahan painetut jaloilleen. Ps. 146:7-8

1.9. Laulakaa Herralle, te Herran palvelijat, ylistäkää hänen pyhäää nimeään! Hänen vihansa kestää vain hetken, hänen hyvytensä läpi elämän. Illalla on vieraana itku mutta aamulla ilo. Ps. 30:5-6

2.9. Muuan lainopettaja halusi panna Jeesuksen koetukselle. Hän kysyi: ”Opettaja, mitä minun pitää tehdä, jotta saisin omakseni iankaikkisen elämän?” Luuk. 10:25

3.9. Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydämeestäsi ja koko sielustasi, koko voimallasi ja koko ymmärrykselläsi, ja lähimmäistäsi niin kuin itseäsi. Luuk. 10:27

4.9. Mutta sitten tuli samaa tietä muuan samarialainen. Kun hän saapui paikalle ja näki miehen, hänen tuli tätä sääli. Hän meni miehen luo, valeli tämän haavoihin öljyä ja viiniä ja sitoi ne. Luuk. 10:33-34

5.9. Sinulle, ihminen, on ilmoitettu, mikä on hyvää. Vain tätä Herra sinulta odottaa: tee sitä mikä on oikein, osoita rakkautta ja hyvyttä ja vaella valvoen, Jumalaasi kuunnellen. Miika 6:8

6.9. Siinä on rakkaus - ei siinä, että me olemme rakastaneet Jumalaa, vaan siinä, että hän on rakastanut meitä ja läh-

tänyt Poikansa meidän syntiemme sovituksiksi. 1. Joh. 4:10

7.9. Jumalaa ei kukaan ole koskaan nähnyt. Mutta jos me rakastamme toisiamme, Jumala pysyy meissä ja hänen rakkautensa on saavuttanut meissä päämääränsä. 1. Joh. 4:12

8.9. Hyvin käy sen, joka on armelias ja lainaa omastaan muille, sen, joka aina toimii oikeuden mukaan. Oikeamielinen ei koskaan horju, hänet muistetaan ikuisesti. Ps. 112:5-6

9.9. Mennessään he puhdistuivat. Huomattuaan parantuneensa yksi heistä kääntyi takaisin. Hän ylisti Jumalaa suureen ääneen, lankesi maahan Jeesuksen jalkojen juureen ja kiitti häntä. Luuk. 17:14-16

10.9. Tämä mies oli samarialainen. Jeesus kysyi: ”Eivätkö kaikki kymmenen puhdistuneet? Missä ne yhdeksän muuta ovat? Tämä muukalainenko on heistä ainoa, joka palasi ylistämään Jumalaa?” Luuk. 17:16-18

11.9. Sinä pelastat minut kuoleman kuilusta. Selkäsi taakse sinä heität kaikki minun syntini. Ei tuonela sinua kiitä eikä kuolema sinua ylistä! Jes. 38:17-18

12.9. Isä kertoo lapsilleen sinun uskollisuudestasi. Herra on minut pelastanut, hänen ylistystään soi meidän soitomme hänen pyhäkössään kaikkina elämämme päivinä. Jes. 38:19-20

13.9. Katsokaa siis tarkoin, miten elätte: älkää eläkö tyhmien tavoin, vaan niin kuin viisaat. Käyttäkää oikein jokainen hetki, sillä tämä aika on paha. Ef. 5:15-16

Juolaht mieleheini...

Postiluukkupaperi

Televisiosta on jonkun aikaa tullut ohjelma Sanakirja. Siinä on erilaisille sanoille haettu ja löytnyt monenlaisia merkityksiä. On pohdittu erilaisten sanojen tarkoitusta ja merkitystä. Löydetty mukavia ja hyvin erikoisia käyttömahdollisuuksia ja tapoja.

Asuessamme 1960-luvulla Helsingissä tuli 3-vuotiaan Päivi-tyttäremme sanoman sanan takia meille melkein epäongelma. Touhuissaan tyttö tuli luokseni

ja pyysi: ”Äiti, anna ”postiluukkupaperi”. Tietenkään en heti ollut selvillä, mitä ihmettä minun pitäisi lapselle antaa.

Tarjosin hänelle Aku Ankkaa, sanomalehtiä, mainoksia ja mitä silloin olikaan postiluukusta tipahduttanut. Mikään ei kelpannut, ja melkein itku kurkussa lapsi pyyteli: ”Ei tuomoista, vaan ”postiluukkupaperi”. Lopultahan se siten selvisi, että se ”postiluukkupaperi” oli kirjakuori.

Tytön tarkoituksena oli ollut piirtää ”ammu-mummolle” joku hieno kuva ja lähettää se kirjekuoreen. ”Ammu-mummo” oli Leinperissä asuva ja toinen Päivin mummoista. Siellä hän tuo reipas nuori naisenalku olisi hyvin mielellään ”ammujen” kanssa puuhailut.

Toinen mummo oli Porin mummo, joka myös aiheutti kerran melkoisen mekkalan. Niin kuin tapana on Tasavallan Presidentin saapu-

essa paikalle, soitetaan Porilaisten marssi.

Niinpä vain kävi, että kerran olisi melkein taas tarvittu ”postiluukkupaperi”, sillä jonkin juhlan yhteydessä Kekkonen saapumisen kunniaksi soitettiin taas Porilaisten marssia. Päivi-tyttö tuumi tomerasti, ettei sitä saisi Kekkoselle soittaa, sillä sehän oli Porin mummon marssi. Minun olisi hetimiten pitänyt kirjoittaa kieltokirje. Jostain syystä se vain jäi sillä kertaa tekemättä, eikä ”postiluukkupaperia” käytetty.

Terttu Ketola

Ansiomerkkejä

Veturimuseon perustaja ja ylipäätään suomalaisen rautatiemuseotoiminnan ”Grand old man” Olavi Kilpiö täytti 75 vuotta 16.6. Kiitoksena hänen mittamattoman arvokkaasta panoksestaan niin Veturimuseon kuin valtakunnallisen museotoiminnankin hyväksi Akaan kaupunki ja Museoveturiseura hakivat ja luovuttivat hänelle Suomen museoliiton mitalin Toijalassa 28.7.

Lyhyt

Lumikello päänsä nostaa keväeseen pikku hiljaa, kukat kauniit aukee, kesästä nauttia saamme. Lumimarja viimeisenä viheriöllä hohtaa, pian talvi koittaa, lyhyt meidän kesä.

Anna

Altaritaulu konservoidaan

Loimaan Lehti uutisoi torstaina 23.8. Kurkijoen kirkon altaritaulun konservoinnista seuraavasti:

Loimaan kaupunginkirkon yläsalissa säilytettävä Kurkijoen kirkon altaritaulu kunnostetaan. Konser-

vointityön tekee Nurminen Prima Oy.

Konservointi vie kolmen kuukautta ja sen kokonaiskustannukset ovat noin 17 000 euroa arvokkaamalla kehystyksellä.

Kurkijoen kirkon altaritaulun on maalannut Alexandra Sältin vuonna 1884.

Altaritaulun aiheena on Kristus, jonka jalkoja syntinen nainen voitelee.

Sältin (1837-1916) edustaa 1800-luvun düsseldorfilaista koulukuntaa. Hän oli aikansa tuotteliaimpia altaritaulun tekijöitä ja toimi muuan muassa Turun piirustuskoulun opettajana.

KUTSU Elisenvaaran koululaisten tapaaminen 1.9.

Kurkijoki-Seura ry järjestää Elisenvaaran yhteiskoulua käyneille koululais-tapaamisen koulun 80-vuotisjuhlan merkeissä ensi lauantaina 1.9. klo 13 Helsingissä Karjalatalon Laatokka-salissa. Ennen koulunkäynti alkoi vasta syyskuun alussa, joten tapaamispäivänä tulee Elisenvaaran yhteiskoulun ensimmäisestä koulupäivästä kuluneeksi tasan 80 vuotta.

Pääkaupunkiseudulla on runsaasti Elisenvaaran koulua käyneitä, jotka haluaisivat muistella yhdessä kouluajoja, mutta eivät eri syistä pääse Kyröön 17. päivänä marraskuuta, jolloin Elisenvaaran koulu ja lukio viettää varsinaista 80-vuotisjuhlaansa. Myös muualta toivo-

taan tilaisuuteen osallistujia.

Entisten oppilaiden toivotaan tulevan muistelemaan ja ottavan mukaansa pikku esineitä ja valokuvia kouluajoiltaan. Kurkijoki-Seuran naistoimikunta on luovannut valmistaa pientä purtavaa.

Koulun entinen oppilas kamarineuvos Kari Rahiala on lupautunut pitämään puheenvuoron koulunkäynnissä tapahtuneista muutoksista omalta koulujalaltaan verrattuna nyky aikaan. Myös Elisenvaaran lukion rehtori Heikki Vainio saapuu paikalle kertomaan koulukeskuksen nykyisiä kuulumisia. Tilaisuuteen toivotaan runsasta osanottoa, puheenvuoroja ja hyvää keskustelua.

Merkkipäiviä

Tervetuloa, sukulaiset, naapurit ja ystävät, Kyrön seurakuntataloon lauantaina 22.9.2007 klo 13 syntymäpäivilleni täyttäessäni

100 vuotta

Anni Riikonen lapsineen

Muistettavaa

Kurkijoki-Seura ry kutsuu kaikki Elisenvaaran yhteiskoulun tai lukion oppilaat koulutoverien tapaamiseen la 1.9. klo 13 Karjalatalon Laatokka-saliin, Käpylänkuja 1, Helsinki.

Elisenvaaran Martat kokoontuvat ma 3.9. klo 12 Soililla, Petäjämäentie 22, Loimaa.

Hiihtolan Pitäjätseuran järj. tarinailta ti 4.9. klo 18 Porissa, Tuomarink. 2. Käynti pihan puolelta. Muistellaan kesän kotiseutumattoja, ym. Tapahtumia. Myös kyläesittelyt jatkuvat. Tervetuloa mukaan entiset ja uudet tarinoijat.

Martat kaikista Loimaan alueen yhdistyksistä! Sienikoulutusta Tuulensuun palvelukeskuksessa ke 12.9. klo 17 alkaen. Tuo omia tunteitasi ja tunnustettaviksi haluamiasi sieniä mukana. Marttapäivä Mietoisissa la 22.9. Tilaisuus alkaa klo 10. Tutustuminen myös Louisaaren kartanoon. Yhteiskulj. lähtee

Loimalta. Operettikonsertti Turun konserttitalossa su 21.10. klo 18. Yhteiskulj. Lähtee Loimalta. Ilm. kulj. varten viim. to 13.9. Arja Schwartz, puh. 040-700 8957 tai (02) 768 0130.

Hiihtolan ja Kurkijoen sukututkimuspiiri kokoontuu to 27.9. Karjalatalon Laatokka-salissa (!), Käpylänkuja 1, Helsinki. Klo 15 alkaen sukututkimusasiaa, klo 18 seuraamme arkeologi Ville Laakson esitelmää. Lokakuun kokouksen sijaan osallistumme valtakunnalliseen sukututkimustapahtumaan Karjalatalolla pe 19.-la 20.10. Seuraavat kokoukset to 15.11. ja to 13.12. Tervetulleita ovat kaikki hiihtolaisia ja kurkijokelaisia sukua tutkivat ja tutkimusta aloittavat. Lisätietoja Veikko Revolta, puh. 050-560 6049, s-posti: veikkorepo@hotmail.com.

Kalakurjet. Matka-aikataulu pe 28.-su 30.9. Kurkijoelle. Lähtö Virtaalta klo 4.30, Alastaro 4.40, Hirvikoski 4.50, Loimaa as. 5.00, Forssa Autokeidas 5.25, Helsinki Kiasma 7.00.

Vanha kuva Kurkijoelta

Kari Rahiala kyselee tämän vuodelta 1921 olevan kuvan henkilöiden nimiä. Kyseessä on Kurkijoen Naisvoimistelijat, joista on jo tunnustettu Saimi Sorri (myöh. Hukkanen) sekä Maija Havakka. Toivottavasti saamme toimitukseen lisää tunnustuksia. Huomatkaa komeat voimisteluasut, ilmeisesti esiintymisasut.

Eeva Kilpi Hiitola-juhlien seminaarissa:

Hiitola ja hiitolaisuus kirjallisuudessa, osa 2

Sellaisen hienon teoksen kuin Margareta Grigorkoffin 1993 ilmestyneen Kartano Laatokan rannalla luen kaunokirjallisuuden piiriin sen lämpimän henkilökohtaisen sävyn vuoksi, vaikka se kertoo Laurolan kartanon historian lahjoitusmaa-ajoista viime sotien kokemuksiin saakka. Se on Hiitolan herrasväen tarinaa, josta emme ilman tällaista kirjaa tietäisi varmaan mitään.

Erityisesti minua järkyttivät tämän kirjan karjankuljetuskuvaukset, se kärsimys, johon sota alisti ihmiset ja eläimet rinnakkain, ja se vastuu ja avuttomuus, jota tällaisissa kohtaloissa tunnettiin, mutta toisaalta myös neuvokkuus ja lannistumattomuus. Se on aina uutta ihmetystä ja ihailua herättävä asia.

Eräänlainen vastapaino näille ”herrasväen kuvauksille” ovat Kerttu Heinon väkevät, herkät ja syvästi koskettavat lapsuusmuistemat nimeltä Hehku hiilokkon (2004). Ne ovat todellakin tunnemuistoja, niin kuin nykyisin sanotaan.

Kertun lapsuusmuistot sijoittuvat suureksi osaksi Hiitolan Nuorisoseurantalolle, ja ne ovat mitä herkullisinta luettavaa. Nuorisoseurantalon ilmapiiri on jännittävä ja täynnä yllätyksiä, ja Kerttu on ollut aivan arkielämässään kosketuksissa esittävään taiteeseen ja jo lapsensilmillään oppinut tarkkailemaan elämän tuottamaa dramatiikkaa.

Nuorisoseurantalono on ollut meille asemakyläläisille kosketus muuhun maailmaan – minäkin muistan nähneeni siellä tanssijatar Leena Rintalan ja itkijä Oksenja Mäkiselän. Omat muistelmakirjani ovat sitten osaltaan kuvanneet Hiitolan aseman ja asemaravintolan tunnelmia, joitten keskipisteenä hääräsi mummini, isänäitini Sigrid Kiiskinen lukuisine tarjoilijatyttöineen.

Uranuurtaja murremuistelmien alalla on ollut Eino Huittinen, joka vuonna 1984 julkaisi kokoelman pakinoita Hiitolan murteella nimellä Muistkuvvii Karjalast. Murretta on ensin vaikea lukea, mutta siihen tottuu ja sitä lukiessa tulee hyvä mieli siitä, että murretta on sentään onnistuttu tallettamaan myös kirjan kansien väliin tässä televisiokielen pilaamassa maailmassa.

Eino Huittinen on tallettanut paljon unohtuneita ta-

Kirjailija Eeva Kilpi on syntynyt Hiitolassa. Hän osallistui elokuun alussa Hiitola-juhille.

voja ja paikallistietoutta, jotka liittyvät Hiitolaan ja naapuripitäjiin, juhliin ja merkkipäiviin. Hän on myös kirjoittanut runoja ja Hiitolan laulun.

Nämä tähän asti mainitsemani kirjat tulevat ensimmäiseksi mieleen, kun rupeaa muistuttelemaan Hiitolaa ja hiitolaisuutta kuvaavaa kirjallisuutta. Lisäksi haluan mainita teoksia, joihin aion tutustua, jos vain vielä saan niitä käsiini. Sellaisia ovat esimerkiksi Martti Riikosen Ajomies Hiitola-Pietari tiellä (1997), Paula Paukkusen Kirje Isälle (1993) ja Aino Kopin vastikään ilmestynyt Evakojuna (2006).

Aika vähän sotakuvauksia

Nämä elokuun alkupäivät ovat niitä päiviä, jolloin Hiitola vallattiin takaisin vuonna 1941, 66 vuotta sitten. Hiitolasta ei oikeastaan olekaan muunlaisia sotakuvauksia – pommituksia lukuun ottamatta – kuin takaisinvaltauskuvauksia ja niitäkin perin vähän. Johtuu tiettenkin siitä, että neuvostojoukot eivät koskaan valanneet Hiitolaa. Hiitola piti luovuttaa rauhanteossa. Mi-

nulla on kyllä hyllyssäni Puna-armeijan marssiopas Suomeen vuodelta 1939, jossa yksi hyökkäysreitti kulkee Hiitolan kautta, mutta niin pitkälle eivät neuvostojoukot koskaan päässeet.

”Minulla on kyllä hyllyssäni Puna-armeijan marssiopas Suomeen vuodelta 1939, jossa yksi hyökkäysreitti kulkee Hiitolan kautta, mutta niin pitkälle eivät neuvostojoukot koskaan päässeet.

Iivar Kempin Kylähistoriaan sisältyy kenraalimajuri Hersalon päivästä päivään etenevä kuvaus Hiitolan takaisinvaltauksista elokuussa 1941. Kuvaus etenee elokuun 3. päivästä elokuun 24. päivään. Tuota jaksoa nimitetään sotahistoriassa Hiitolan suurtaisteluksi. Tauno Tontti on kuvannut sitä myös nimellä Kilpolan ”motti”.

Olen luullut, ettei Hiitolan valtausta ole sotahistorian ulkopuolella kuvattu, mutta poikani löysi äskettäin antikvariaatista

vuonna 1941 julkaistun kirjan nimeltä Viipuria kohti, jossa TK-mies Olle Salmi kuvaa saapumistaan vallattuun Hiitolaan ja Hiitolan kirkolle, jonka hän näkee taistelujen runtelemana ja venäläisten jäljiltä alennustilassa. Se on harvinainen ajankohtaiskuvaus sotaajan Hiitolasta.

Tekisi mieli mainita myös ne lukuosat julkistamattomat kirjeet, joita ihmiset siihen aikaan kirjoittivat toisilleen ja joissa he kuvasivat Hiitolaa, kaipaustaan ja ponnistelujaan epätavallisissa oloissa. Niitä on varmaan kertynyt arkistoihin ja uinu yhä ihmisten kätöksissä löytäjiään odottamassa. Monet perinteen kerääjät ovat jo tehneet arvokasta työtä (Marja Alhava-Manninen, ”naapurin pikku tyttö”).

On varmaan jo käynyt ilmi, että ne eri osastot, joihin aioin hienosti jaotella hiitolaisaiheisen kirjallisuuden, ovat menneet minulta tykkäänään sekaisin. En rupea sitä voivottelemaan. On vain hyvän ja elävän kirjallisuuden merkki, ettei sitä voi jaotella karsinnoihin. Se kasvaa omin päin ja omanlaisenaan niin

kuin Karjalan villiintyneet kunnat ja laaksot ainutlaatuisesta maaperästään. Sieltä nousee alati yllättävää huumoria rinnan traagiikan kanssa. Karjalaisessa, hiitolaisessa sielussa on tilaa ja edellytyksiä molemmille. Iivar Kempin Kylähistoriassakin putkahtaa aina välillä tarkan ja herkän asiatekstin lomasta hersyvä vitsi. Yksi niistä liittyy kirkkoherra Fröbergiin, jonka aikana Hiitolan kirkon- ja pitäjänkokousten pöytäkirjat ryhdyttiin kirjoittamaan suomen kielellä. Mainitaan, että peräti ensimmäinen suomenkielinen pitäjänkokouksen pöytäkirja kirjoitettiin Hiitolassa vuonna 1859.

Tämä Fröberg kuulema usein kertoi vihittävistä parista, jossa sulhanen oli huomattavasti nuorempi kuin morsian ja morsian jo ikäneito. Fröberg oli ensin kysynyt sulhaselta: ”Tahdotko ottaa tämän jne...” ja oli saanut myöntävän vastauksen. Sitten hän oli tehnyt saman kysymyksen morsiammelle, jolloin tämä oli vastannut onnellisesti hymyillen: ”Viel’ häntä kyssyyki.”

Hiitolaisuuden kiertelyä

Omassa kirjoittamisessani olen kiertänyt aluksi Hiitolaa kuin kissa kuumaa puuroa. Ensimmäisessä kirjassani Noidanlukko en maininnut Hiitolan nimeä, vaikka kaikki sen kertomukset oli muokattu muistikuvistani lapsuuteni Hiitolassa. Oli salattava se haava, jonka kodin menetys, lapsuuden särkyminen ja sota olivat minuun jättäneet. Oli vuosi 1959. Talvisodan alkamisesta oli kulu- nut 20 vuotta. Tunsin, että kaikki koettu painoi sisälläni, mutta siitä ei sopinut noin vain puhua eikä siitä osannut noin vain kirjoittaa.

Vuonna 1964 kirjoitin romaanin Elämä edestakaisin. Se oli neljäs kirjani. Siinä palasin jatkosodan aikaan, evakkoreissuihin, kotiinpaluuseen ja uuteen lähtöön, joka oli edessä 1944 syksyllä. En vielä kukaan maininnut Hiitolan nimeä. Kaiken lisäksi ajattelin, ettei minun sen jälkeen tarvinnut käsitellä enää koko aihetta.

Mutta sitten, isäni Solmu Salon kuoleman jälkeen, aloin tuntea velvollisuudeksi käsitellä karjalaisten selviämistä ja mieltä karjalaisten luonteenlaatua. Isäni oli syntynyt Turussa, mutta hänestä oli tullut karjalaisempi kuin karjalaiset itse; karjalaisuus on tarttuvaa.

Kirjoitin paksun romaaniluonnoksen, jossa paikan nimi oli Untamala. Entinen aviomieheni Mikko Kilpi, runoilija ja suomentaja, luki käsikirjoitukseni, antoi siitä myönteisen lausunnon, mutta sanoi samalla: ”Miksi Untamala? Miksi ei Hiitola?” Sillä hetkellä mielessäni aukeni kuin esirippu, ja minä näin Hiitolan ja koko lapsuuteni, koko Karjalan kohtalon säteile-

vän ja odottavan edessäni. Ei muuta kuin töihin!

Hiitolaisuudessa kieriskelyä

Niin syntyi romaani Elämän evakkona. Enkä sen jälkeen ole yrittänyt vapautua hiitolaisuudesta, päinvastoin olen kieriskellyt siinä kesät talvet. Kesät metsämökilläni Savossa, talvet Espoossa ja Helsingissä, arkistoissa, sotamuseoissa ja esitelmätilaisuuksissa, kunnes olen ikään kuin lapsen huopatusiin ja nuoren tyhköpöytäisissä mustin nahkasaappain (jollaiset minulla oli koulussa Imatralla) tallanut läpi nuoruuteni sotavuodet, jotka irrottivat minut normaalista nuoren tytön elämästä (niin kuin olen päätellyt). Siitä lähtien olen vain pohtinut, miten ihmeessä tämä kaikki olisi kuvattavissa ja talletettavissa, tämä kokemusten ja tunteiden määrä, nämä järkytykset, tämä ihmisten ja eläinten kärsimys – ja kuitenkin selviäminen ja elämän jatkuminen.

”Sillä hetkellä mielessäni aukeni kuin esirippu, ja minä näin Hiitolan ja koko lapsuuteni, koko Karjalan kohtalon säteilevän ja odottavan edessäni.

Niin syntyivät vuosien mittaan (1989-1993), 50 vuotta sotien jälkeen kirjat Talvisodan aika, Väliroa, ikävöinnin aika ja Jatkosodan aika. Ja niiden jälkeen viimein Rajattomuuden aika, lapsuudenkuvaus Hiitolasta ajalta ennen sotia, johon olin ikään kuin raahautunut uudestaan sotamuistot läpikähtäessäni.

Kuulostakoon itserakkaalta, mutta minä pidän karjalaisuutta suuressa arvossa ja hiitolaisuutta aivan sen ytimenä. Kun ajattelen vanhempiani Helmi ja Solmu Saloa, isänäitini Sigrid Kiiskistä, tätiäni Enni Heiskasta, jatkosodan ensimmäisenä päivänä kadonneen hiitolaisen pastori Jorma Heiskasen leskeä, joka täyttää ensi vuonna 90 vuotta, ja kun ajattelen teitä kaikkia muita hiitolaisia, en voi muuta kuin ihaila sitä neuvokkuutta, kestävyyttä, luonteikkautta, tunnontarkkuutta, monipuolista kyvykkyyttä ja lahjakkuutta, joka karjalaisen ja hiitolaisen elämäkokemuksen, viisauden ja muistin kautta on rikastuttanut Suomea.

Karjalaisten selviytymistarina on suomalaisuuden suuri kertomus Kalevalan ohella. Toivon, että nuori polvi ottaa tämän perinnön iloisesti ja avosylin vastaan ja kenties aivan uusia näköaloja siihen liittäen.

Toivottavasti keskustelu täydentää ne puutteet, joita tässä ”katsauksessani” varmasti on. Ja toivottavasti joku tekee tästä aiheesta vielä sen väitöskirjankin.

Ylioppilas Kirsi Kiiski:

Minun Kurkijokeni

Hyvä Kurkijuhlaväki. Minä olen Kiiskin Kirsi, tämän kevään ylioppilaita Elisenvaaran lukiosta Kyröstä. Kaikkiaan kolme neljästä isovanhemmastani on kotoisin Kurkijoelta, Oksentiinmäen ja Pohjiin kylistä. Heidän sisaruksistaan osa on käynyt myös Elisenvaaran koulua, mitä minäkin kävin, ennen lukiota myös peruskoulun yläasteen.

Tänä vuonna on Elisenvaaran koulun 80. juhlatuosi. Koulu perustettiin Kurkijoelle vuonna 1927 ja siirrettiin Suolahden kautta Kyröön vuonna 1948. Ensimmäiset ylioppilaat saivat valkolakkinsa keväällä 1935, tänä keväänä meitä lakitettiin 48. Nykyään lukio panostaa kansainvälisyyteen, eli tehdään paljon retkiä ulkomaille ja muuta, tietenkin perinteitä ja koulun historiaa unohtamatta. Koulurakennus sijaitsee vieläkin mäen päällä, mihin junapillin vihellyksen voi kuulla, aivan kuten alkupe- räininkin rakennus.

Koska en ole itse nuoresta iästä johtuen saanut Kurkijoella asua, niin mietin, mitä minä voisin kertoa teille Kurkijoesta, kun monilla on paljon enemmän kokemusta kuin minulla, joka on nähnyt vain murtoosan ja kuullut vain legendaarisimmat tarinat tuosta

seudusta. Koska tänään on Muistojen Ilta, ajattelin kertoa hieman, miltä näyttää minun Kurkijokeni, nuoren silmin.

Isoisän johdolla ollaan tehty tutustumisreissuja hänen entiselle kotiseudulle. Ensimmäisellä reissulla olin 6-vuotias ja kuulemma jo vajaan tunnin matkan jälkeen kyselty, et josko ollaan perillä. No, sitten kun käytiin ostamassa pari värityskirjaa, niin matka jatkui taas mukavasti. Niin piene- nä ei juurikaan ymmärtänyt niiden paikkojen historiaa ja merkitystä siellä asuneille, vaan ennemminkin keskittyi ihastelemaan Kurkijoen aaltoilevia heinä- ja viljapeltoja, Laatokan kylmää ja kirkasta vettä ja loputtoman tuntuista hiekkarantaa.

Elävimmän siltä reissulta onkin jäänyt mieleeni, kun samanikäisen pikkuserkun kanssa silloin rakenneltiin hiekkalinnaa Vätikässä ja saatiin eräs sukulaisista hautaamaan meidät kokonaan lämpimään hiekkakylpyyn, kun vesi oli hieman liian kylmää kunnolla uimiseen. Muistan, miten raskasta Oksentiinmäelle kiipeäminen oli, mutta työn palkitsi ylhäältä avautuvat maisemat. Puita ja kasveja pään korkeudelle saakka, maata peittävä vihreys ja polttava kuumuus. Juuri

Oksentiinmäellä olimme vannoutuneita siitä, että rakennamme talon mäelle uudestaan.

No voitte varmasti arvata, ettei se ihan onnistunut, edes kuusivuotiaan loputtomalla energialla, tiilenraadothan siinä lopuivat, mutta siellä se puoleenvälisiin rakennettu keittiön seinä odottaa. Ja isoisän esitteleminen heidän lempileikki- paikkansa kallionkielekeellä, joka oli niin jyrkkä, ettei nykyään meidän äiti ainakaan antaisi siellä juokse- sennella.

Vasta vanhempana seuraavalla reissulla näki, millä kiintymyksellä Kurkijoen asuneet esittelivät entisen talonsa raunioita: missä siinä oli eteisen paikka ja missä oli omat pelot. Niin oppi enemmän siitä, millaista elämä oli ennen sotia ja samalla karjalaisjuurista- ni. Itselleni on jäänyt Karjalan reissuista tosi positiivinen kuva. Kun mukana on ollut ihminen, joka on sieltä kotoisin, kaikki paikat ja nimet ovat saaneet konkreettisen tarinan ja merkityksen. Siis te, jotka vain suinkin pystytte, niin viekää ihmeessä jälkipolvia sinne vielä tutustumaan. Kyllä niistä reissuista, vaikka vähän nuoremmillekin, aina jotain hyvää jää mieleen.

Molemmat minun van-

Elisenvaaran lukiosta viime keväänä ylioppilaaksi kirjoittanut Kirsi Kiiski saapui Muistojen iltamiin kertomaan omasta suhteestaan karjalaisuuteen. Kirsi eturivissä oikealla. Kuva: Jaakko Taitonen.

hemmistani ovat niin nuoria, etteivät ole syntyneet Karjalassa, mutta silti meillä on käytössä paljon karjalaisia tapoja. Vaikka päällisin puolin saattaisi helposti näyttää siltä, että me nuoret olemme vallan unohtaneet, mistä olemme peräisin eikä kaiken kiireen ja reissaamisen välissä ehdi ajatella omaa sukuaan ja juuriaan, niin ei kuitenkaan ole.

Esimerkiksi muistan, kun pienenä kävimme virpomassa naapurustossa, niin palkat haettiin vasta viikon päästä. Karjalanpiiraita pitää aina olla, ja juhliin niitä tehdään aina perhetalkoilla, pienestä pitäen olen ollut mukana äidin ja isoäidin opastuksella. Ja noin yleensäkin kaikki parhaat ruokareseptit alkavat aina sanoilla: ”Ja otetaan puoli kiloa voita...” Täytyy

tietysti toivoa, että minussa itsessäniikin olisi enemmän karjalaista lupsakkuutta ja vieraanvaraisuutta, vanhaa sanontaa lainaten: ”Ilos ainellää pittää, vaik päivää vähemmä.”

Kurkijokelaisuus näkyy vahvana perinteissä, yhdessä tekemisessä, juhlien ja sukutapaamisten järjestyksessä, koska juuri Karjalasta kotoisin olevat tuntuvat parhaiten ymmärtävän koontomusten merkityksen, niin kuin me täällä tänään. Sosiaalisuus ja ehkä joskus ylenpalttinenkin äänenkäyttö ja puheensorina, ne minä yhdistän Kurkijokeen. Ja tietysti myös tomerat naiset, joilla pysyy jauhojen lisäksi kädessä tarvittaessa myös kaulin.

Se, että minulla on ollut tilaisuus päästä itse näkemään ja kokemaan Kurkijo-

ki, on varmasti auttanut minua ymmärtämään, miten hienoa on löytää omat juurensa ja päästä tutustumaan niihin lähemmin. Tämä takaa sen, että tuskin koskaan tulen unohtamaan, millainen on minun Kurkijokeni, minun omista muistoistani. Eikä tätä pitäisikään unohtaa, vaan perinteitä pitää siirtää ja asioista kertoa myös nuoremmalle sukupolvelle kaikkineen päivineen. Niin piirakat ja höpöttely kuin hurjat naisetkin.

Tärkeimpänä muistamisessa minä pidän kuitenkin tapaamisia suvun ja tuttavien kesken, koska niin kauan, kuin minä muistan, ei ole ollut juhlaa, jolloin ei olisi palattu Karjalaan.

Hyvää loppukesää kaikille!

Tuomas Lankisen päätössanat Kurkijoki-juhlilla:

Perinnetieto elävöittää opiskelua

Viime keväänä seurassimme ns. patsaskiistaa Viron ja Venäjän välillä. Yhden hautamuistomerkin siirtämisestä syntyi mella-koita ja valtioiden välisiä virstan suuriakin jännitteitä. Erityisesti nuoret, joista iso osa oli syntynyt uudestaan itsenäistyneessä Virossa, olivat aktiivisia ottamaan kantaa. Kysymme: ”Miksi?”

Viron venäläisissä kouluissa on opetettu voittajan väritettyä historiaa Viron itsenäistymisen jälkeenkin: ”Neuvostoliitto vapautti virolaiset Natsi-Saksan orjuudesta, ja virolaiset itse halusivat liittyä Neuvostotasa- valtojen onnelliseen perheeseen.” Näiden opinkappaleiden pohjalta ei olekaan enää ihme, miten venäläiskoulujen opettajat johtivat murrosikäisiä mellakoi- maan.

Entä meillä Suomessa? Nuoria kiinnostaa historia, toisin kuin monet luulevat. Historian opetuksessa vuosilukujen kaavamaisesta opettelemisen on onneksi päästy. Mitä, missä ja mil-

loin -kysymysten yläpuolelle on noussut kysymys: ”Miksi?” Miksi talvisota syttyi, miksi Karjala mene- tettiin jne? Ja mitä nämä historiassa tapahtuneet asi-

at merkitsivät 60-70 vuotta sitten eläneelle? Entä meille nykyään?

Kosken seudun yläasteella ovat sotiemme veteraanit käyneet jo useamman

vuoden ajan itsenäisyyspäivän edellä puhumassa oppilaille sotiemme tapahtumista ja jälkiseurauksista, myös Karjalan kansan raskaista vaiheista. Ja oppilaat ovat saaneet kysellä. Tilan- netta on ollut kiinnostavaa seurata. Näillä tunneilla on kuunneltu ja painettu mieleen. Eikä järjestyshäiriöistä ole ollut tietoakaan.

Kuluneella viikolla huomiota ovat saaneet sodan ajan lapset juuri julkaistun kirjasarjan ensimmäisessä osassa ”Haavoitettu lapsuus”. Toivon, että tämänkin juhlayleisön joukossa olisi aktiivisia henkilöitä, jotka menisivät kertomaan kouluihin vaikkapa evakokaiheistaan. Perinnetieto elävöittää.

Hyvä juhlaväki, samalla kun perinteitä monella tapaa vaalitaan, ne myös joskus huomaamatta, toisinaan näkyvästikin muuttuvat. Perinteisten Kurkijoki-juhlien aika on muuttunut tänä vuonna kahdella viikolla. Kun heinänteon ja viljan- korjuun väliaika ei määrittele enää juhlayleisön

enemmistön kalentereita, on kokeiltu ajankohdan myöhentämistä pois kiireisimmistä lomakaudesta. Palautetta ajankohdasta saa Kurkijoki-Säätiölle antaa ensi vuotta silmällä pitäen.

Kiitos kaikille juhlien osanottajille, esiintyjille ja talkoolaisille. Toivotan Mellilän Karjalaiset ry:n ja omasta puolestani hyvää kotimatkaa, en vielä hyvää syksyä vaan loppukesää Lauri Pohjanpään Lapsuuden maa -runon myötä:

*Ja se metsä oli maailman sinisin
ja vehrein se nurmikkorinne.
Ja usein vielä unissani
vaellan
ma kauas, kauas sinne.
Ja siellä oli maailman
kauneimmat
sinipunakukkaiset pellot.
Ja niin heliästi helise ei
kirkonkellot
kuin siellä ne sinikellot.
Ja ma muistan ne koivut
ritvaiset
siellä viheriäisessä haassa.
Ei missään niin valkeita
koivuja kasva
kuin kaukana lapsuuden
maassa.
Ja koivujen läpi ei
milloinkaan
niin taivas loistele seessä.
Sen alla yhä unissani
vaellan,
ja mulla on silmät veessä.*

Vanha liina

*Saavuimme jälleen
maille lapsuuden,
on jälleen aika
merkkipäivien.
Koko matkahan on
meille yhtä juhlaa,
Karjalan luonto
kauneuttaa tuhlaa.*

*Vanha liina peitti
kiven harmaan,
tunsi paikan entisen
tään varmaan.
Yli sata vuotta sitten
liina tänne tuotiin,
sen peittäessä pöydän
juhlakahvit juotiin.*

*Kokenut on liina
monet vaiheet,
vaihtuneet on
juhlapöydän aiheet.
Koti Hiitolassa
Häränmäen päällä,
yhteisen koimme
juhlahetken täällä.*

Terttu Ketola

Tuomas Lankinen (vas.) Mellilän karjalaisista esitti Kurkijokelaisten juhlan päätössanat. Rehtori Heikki Vainio (oik.) puolestaan toi tervehdyksensä juhlavälle nykyisestä Elisenvaaran koulukeskuksesta Kyröstä. Hän kutsui kaikki koulun 80-vuotisjuhliin, joita vietetään marraskuun 17. päivänä.

Laulujen Karjala

Tärkeä osa suomalaista lauluperinnettä ovat maakuntalaulut, joista vanhin, Savolaisen laulu, syntyi jo yli 150 vuotta sitten. Maakuntalauluissa tuodaan esille mm. maakunnan historia. Viipurilaissyntyisen Aino Voipion kirjoittamassa Satakunnan laulussa todetaan: ”Virtaa läpi vainioiden Kokemäen vuo”, ts. Satakunta kasvoi Kokemäenjoen ympärille.

Maakuntalauluista emme laula kaikkia säkeistöjä. Laulamatta jäävät varsinkin sellaiset säkeistöt, joihin sisältyy kritiikkiä. 11-säkeistöisestä Savolaisen laulusta jää laulamatta kuudes säkeistö, joka kertoo, mistä savolaisia ilkuutaan: ”Me emme liioin kerskuko, sanomme kummin: Muu Suomi, ellös ilkkuko, jos meill’ on hoikka kukkaro, jos köyhäks’ keksittiin.”

Meille rakkain on luonnollisesti Karjalaisten laulu, joka on maakuntalauluista kaikkein musiikillisin ja laulullisin. Meille tutuisa säkeistössä todetaan: ”Kuin on kaunis Karjalamme, laulun laaja kotimaa! Laulun sen kosket kuuhuu...” sekä: ”Vaan on laulun runsautta kylvämättä kasvavaa!”.

Mutta laulullisuus on esillä myös muissa säkeistöissä. Alkuperäisessä toisessa säkeistössä todetaan: ”Perintönä laulun juuret meill’ on muinaisajoilta, jolloin kaikki toimet suuret laulun tehtiin mahdollia. Alkuperäisessä kuudennessa säkeistössä todetaan puolestaan: ”Mutta meiltä laulun mahti mennyt maan ei rakohon, josko murhe miel-

tä painaa tahi riemu kohottaa, laulu, soitto meillä aina yhtä herkäst’ irtoaa!”

P. J. Hannikaisen kirjoittaman Karjalaisten laulun ensimmäinen versio julkaistiin vuonna 1881 Savokarjalaisen osakunnan kokoelmassa ”Uusi kannel Karjalasta. Soitto sointuva Savosta”. Laulun sävelmäksi oli valittu Liperistä muistiin merkitty melodia, joka tunnetaan paremmin joululaulun ”No onkos tullut kesä” sävelmänä. Hannikainen ei pitänyt sävelmävalinnasta, niinpä hän teki kaikkensa estääkseen laulun leviämisen.

Laulun ja soiton maa

Karjalaisten laulun lopullinen muoto syntyi Kuhmoisissa Helmikuun manifestin vuonna (1899). Siksi se päättyy eräänlaiseen itsenäisyysjulistukseen: ”Ja kun onnen päivän koitto Suomellen taas sarastaa, silloin riemun suuri soitto Karjalasta kajahtaa.” Karjalaisten laulua on arvosteltu etenkin ilmaisun ”kurja Karjalamme” johdosta. Hannikaista pyydettiin poistamaan ko. kohta. Säveltäjän mielestä syytä muutokseen ei ollut, sillä sana kurja tarkoittaa sorrettua, vainottua ja kohtalon kohteellemaa. Tätä kaikkea Karjalan kansa on saanut kokea. Sitä paitsi laulun alussa mainitaan korostetusti ”kuin on kaunis Karjalamme”.

Prof. Hannes Sihvo piti Karjalaisten laulua karelianismiin huipentumana. Hän kirjoitti: ”Karjala on laulun ja soiton maa, nyt eivät ainoastaan ihmiset laula ja

soittele kanneltaan, vaan itse Karjalan luonto huokuu musiikkia. Vaikka karjalaisilla ei ole aineellisia rikkauksia, heillä on henkinen rikkaus, laulu.” - Juuri tämä piirre teki Sihvon mielestä Karjalaisten laulusta todellisen maakuntalaulun.

Puhuttaessa karjalaisesta lauluperinteestä mieleemme tulee ensimmäisenä kalevalainen lauluperinne runosävelmineen ja kansansoittoimineen. Tätä perinnettä esiteltiin laajasti Karjalan alueella pidetyillä laulu- ja soittojuhilla. Näin juhlille saapunut väki sai tutustua Karjalan tunnetuimpiin runonlaulajiin Pedri Shemeikasta lähtien.

Karjala tuli tunnetuksi myös kauniista kansanlauluistaan. Niistä tunnetuimpia on ”Jo Karjalan kunnalla lehtii puu”, jonka herkkä sanoma ja kaihoisa melodia saavat muutkin kuin karjalaiset herkistymään. Mutta onko kysymyksessä todella karjalainen kansanlaulu?

”Muu Suomi, ellös ilkkuko, jos meill’ on hoikka kukkaro, jos köyhäks’ keksittiin.”

Vuonna 1905 tuli Suomalaisen Kirjallisuuden Seuraan kirjelähetys, joka sisälsi Wanhaa kansanrunoutta, ts. rekilauluja. Yksi niistä oli nimeltään ”Emman laulu”.

Tämän arkkiveisun julkaisi Jeremias Kruusi samana vuonna Viipurissa. Sävelmän kohdalle oli merkitty ”Oma nuotti”. On oletettu, että Kruusi itse olisi seipittänyt sekä laulun sanat että sävelmän. Emman laulun sävelmä julkaistiin myös vuonna 1910 ilmestyneessä kokoelmassa Suomen Kansan Sävelmiä. Tästä kokoelmasta sävelmän löysi Rauman seminaarin musiikin lehtori Axel Törnudd, joka valmisti laulukirjaa maamme kansakouluja varten.

Karjalaisia kansansävelmiä

Törnuddin mukaan Suomen lasten tuli saada ensimmäiset musiikilliset herätyksensä suomalaisista kansanlauluista. Törnuddin mielestä monissa kansanlauluissa oli kaunis sävelmä mutta kouluopetukseen sopimattomat sanat, näin myös Emman laulussa, jonka ensimmäinen säkeistö kuului seuraavasti: ”Muisatkos, Emma, illan sen, muistatkos ajan sen? Istuimme alas nurmelle toistemme vierehen.”

Niinpä Törnudd yhdisti kauniisiin kansanmelodioihin tunnettujen runoilijoiden isänmaallisia tekstejä. Näin löysivät toisensa Aug. Metsälän Iitin Kausalasta lähettämä Emman laulun sävelmä ja Vi-

purin kaupunginkirjaston hoitajan Valter Juvan kirjoittama runo ”Karjalan kunnalla”. Valter Juva ei kirjoittanut runoa Jerusalemissa, niin kuin on väitetty, vaan koto-Suomessa karjalaisuuden innoittamana.

Miksi sitten laulun alkuperäksi on merkitty ”Karjalainen kansanlaulu”? Vuonna 1913 ilmestyneen Kansakoulun lauluopin mukaan Törnudd suositti laulun opettamista kolmannen luokan viimeisellä laulutunnilla. Opettajan tuli kysyä oppilailta: ”Mikä Karjalassa on kaunista ja ihanaa?” Siihen oppilaiden tuli vastata: ”Korkeat vaarat, syvät vuonot, jylhät metsät, jyrkät kalliot ja kukkulat.” Tämän jälkeen laulettiin: ”Jo Karjalan kunnalla lehtii puu.”

Karjalainen lauluperinne heijastuu myös luterilaisen kirkkomme virsisävelmistössä, jonka arvokkaimpana aineistona pidetään eri puolilta maatamme muistiin merkittyjä kansankoraaleja. Karjalaisista sävelmistöä edustavat Sortavalan maalaiskunnasta muistiin merkityt kymmenkunta sävelmää, jotka Ilmari Krohn keräsi syksyllä 1897 (mm. Koska valaissee kointähtönen). Samalla matkalla Krohn tutustui ns. renqvistiläissävelmiin, joiden taitajia hän tapasi Kuikkaniemen kylässä ja Riekkalan saarella.

Mitä renqvistiläissävelmät ovat?

Kun ilomantsilaissyntyinen Henrik Renqvist v. 1833 valittiin Sortavalan kappalaiseksi, hän halusi opettaa karjalaisille rukouksien käyttämiä hengellisiä sävelmiä siinä muodossa, kuin hän itse oli ne oppinut Turussa. Länsisuomalaisen sävelmien kourkoiset melodiat ja mutkikkaat rytmit tuottivat aluksi vaikeuksia karjalaisille. Kun sävelmien oppiminen tapahtui muistinvaraisesti, alkoi sävelmien melodia- ja rytmiasussa tapahtua ajan oloon muuttumista. Muutosta tapahtui ensinnäkin sävelmien yleisrytmin suhteen, ts. kolmijakoinen länsisuomalainen sävelmä muuttui renqvistiläisten keskuudessa tasajakoiseksi (esim. ”Jo mahtaisimme yötä ja päiväkin kiittää”).

Muutoksia tapahtui myös sävelmien kokonaisilmeessä. Länsisuomalainen duurisävelmä saattoi Sortavalan seudulla muuttua samannimiseen molliin (esim. ”Elämä ja elämä ja iankaikkinen elämä”). Renqvistiläissävelmien muutoksien syinä olivat paitsi virsisävelmistä myös kalevalaisesta ja ortodoksisesta lauluperinteestä saadut vaikutteet.

Varsin monen paikkakunnan kuorotoiminta on maassamme käynnistynyt Hoosianna-kuoron myötä. Kanttori tai kansakoulunopettaja kutsui paikkakunnan innokkaimmat laulunharrastajat harjoittelemaan

Professori Reijo Pajamo sai vuonna 2002 vastaanottaa Karjalan Liiton Pro Karelia – ansiomerkin laajasta Karjalan musiikkiperinnettä koskevasta tutkimus- ja esittelytoiminnasta. Kuvassa professori Pajamo (vasemmalla) juttelee Petri Laaksosen kanssa Hiitola-juhilla.

Voglerin Hoosianna-hymniä, joka esitettiin kirkossa neliäänisesti ensimmäisenä adventtisunnuntaina. Kun näin oli menetelty useana vuonna, heräsi kysymys, miksi ei voitaisi kokoontua useamminkin laulamaan.

Kirkollinen kuorotoiminta alkaa

Säännöllisen harjoittelun myötä syntyi kirkkokuorotoiminta. Näin tapahtui esim. Viipurin läänin Pyhäjärvellä, jossa kansakoulunopettaja A. Auvinen kokosi Hoosianna-kuoron v. 1877. Hoosianna-hymni laulettiin kirkossa neliäänisesti ilman säestystä, koska Pyhäjärven kirkossa ei ollut urkuja. Kirkkokuoro Pyhäjärven seurakuntaan perustettiin vasta 15 vuotta myöhemmin.

Hoosianna-kuorot eivät olleet suinkaan maaseutujen ’yksinoikeus’, myös kaupungeissa ne vauhdittivat kirkollisen kuorolaulun harrastusta sekä kokosivat kaupungin kaikki kuorolaulajat yhteiseen esitykseen. Esim. Viipurissa esitti vuoden 1888 adventtina Hoosianna-hymnin Emil Sivorin johtama 350-henkinen sekakuoro.

Vuonna 1880 toimintansa aloittaneesta Sortavalan seminaarista valmistui aikoinaan kansakoulunopettajiksi henkilöitä, jotka ovat luoneet kauneimpia ja lauletuimpia joululaulujamme. Tällaisia olivat mm. Vilppu Joukahainen (”On hanget korkeat nietokset”), Alpo Noponen (”Kun maass’ on hanki” ja ”Arkihuolesi kaikki heitä) ja Elsa Koponen (”Tuikkikaa, oi joulun tähtöset”). Kun kaikkeen edellä mainittuun lisätään vielä Karjalassa syntyneet yksin- ja kuorolaulut sekä karjalainen esittävä ja luova säveltaide, voimme ylpeinä todeta, että suomalaisella laulukulttuurilla on harvinaisen vahvat karjalaiset juuret.

Karjalan historiasta on julkaistu useita teoksia.

Mutta missä viipty Karjalan musiikin historia? Karjalan rikas laulu- ja musiikkiperinne ansaitsi aivan oman historiateoksensa.

Opettajien tärkeä osuus

Professori Jussi Isoaari on selvittänyt kansakoulunopettajien toimintaa kulttuurielämän palveluksessa. Kansakoulunopettajat tunnettiin monipuolisista ja aktiivisista osallistumisista koulutyön ulkopuoliseen kulttuuritoimintaan, mihin viittaa myös käsite ”kansankynttilä”. Erittäin aktiivista opettajien toiminta oli musiikin alalla kuorojen, soittokuntien tai soitinyhtyeiden johtajina.

Isosaaren tutkimusten mukaan Sortavalasta valmistuneiden opettajien suurimman suosion kulttuurin eri alueista sai musiikki, jota seurasivat kirjallinen kulttuurityö, uskonnollinen toiminta sekä liikunta. Tämä näkyy vahvana myös Hiitolan pitäjän musiikkiperinteessä. Vaavojan kylän v. 1871 perustetun Hiitolan ensimmäisen kansakoulun myötä virisi myös kuorotoiminta.

Niinpä Hiitolassa kuultiin neliäänistä kuorolaulua jo 1870-luvun lopulla, mistä uutisoi näytävästi mm. Laatokka-lehti. Järjestyneempi musiikkitoiminta käynnistyi 1890-luvulla, jolloin toimintansa aloitti Hiitolan nuorisoseura. Seuran torvisoittokuntaa johti Vaavojan koulun opettaja Valerian Koskela ja sekakuoro puolestaan maanviljelijä Simo Vainio.

Seurakunnan kappalainen Tobias Hagelin ei ollut vakuuttunut kuoroharrastuksen hyödyllisyydestä puhuen halveksivasti kansanlauluista luonnehtien niitä joutaviksi, jopa synnillisiksi. Ääni ’kellossa’ muuttui, kun seuran kuoro saavutti nimismies Johan Adolf Viskarin johdolla toisen palkinnon Kansanvalistusseuran yleisillä laulujuh-

Professori Reijo Pajamo oli kutsuttu Hiitola-juhlien juhlahuhujaksi laajan karjalaismusiikkitietämyksensä takia.

Kurkijoki-Seuran puheenjohtajan Sakari Karsilan tervehdyssanat kurkijokelaisten päiväjuhlissa:

Tervetuloa Helsinkiin 1. syyskuuta

Olemme jälleen kokoon-tuneet viettämään kurkijokelaisten pitäjäjuhlilla. Nämä juhlat kokoavat vuosi vuoden jälkeen kurkijokelaisten, heidän jälkeläisensä ja ystävänsä nauttimaan juhlista, tuttuja tapaamisesta, tarinoinnista ja kiireettömästä yhdessäolosta. Toivotan teidät kaikki sydämellisesti tervetulleiksi. Nauttikaa tämän iltapäivän annista. Kiitos tämänkertaisen juhlien järjestämisestä kuuluu luonnollisesti Kurkijoki-Säätiölle, Kurkijoen Marttayhdistys ry:lle ja Mellilän Karjalaiset ry:lle.

Juhlavuosiin viettäneen Kurkijoki-Säätiön vaiheet tulivat vuosi sitten käsiteltäviä juhlapuheissa perusteellisesti, ja Kurkijokelainen on dokumentoinut lähes sanatakkasti kaiken juhlassa esitetyn. Aion keskittyä puheenvuorossani Kurkijoki-Seuraan ja sen toimintaan, koska siitä on kysely useammaltakin taholta.

Kurkijoki-Seuran synnytti silloisen Kurki-Säätiön toivomuksesta ja aloitteesta pääkaupunkiseudulle läheisemmän yhteistyön aikaansaamiseksi Säätiön ja pääkaupunkiseudun kurkijokelaisten välille. Seuraa sitä paitsi tarvittiin, koska juridiikan mukaan säätiöön ei voi liittyä henkilöjäseniä. Säätiö suorastaan asetti toimikunnan tätä tarkoitusta varten.

Kurkijokelaisten yhteistoimintaa pääkaupunkiseudulla oli ollut jo lähes 20 vuotta. Oli vietetty yhteisiä

joulujuhlia ja järjestetty yhteismatkoja pitäjäjuhlille, mutta varsinaista järjestäytynyttä yhdistystoimintaa ei ollut. Huhtikuussa 1966 perustetun Kurkijoki-Seuran tavoitteiksi asetettiin kurkijokelaisten keskinäisenä yhdyssiteenä toimiminen, heidän henkisten ja sosiaalisten pyrkimystensä tukeminen sekä Kurkijoen pitäjän muiston ja perinteiden vaaliminen.

Seura on alusta alkaen ollut valtakunnallinen. Osoituksena siitä ovat viimeksi Lappeenrannassa 30 vuotta ja Tampereella 20 vuotta toimineet osastot. Seuran jäsenmäärä on tällä hetkellä noin 250.

Johtokunta ja toimikunnat

Kurkijoki-Seuran asioita hoitaa seitsenhenkisen johtokunta, jonka vuosikokous valitsee vuodeksi kerrallaan. Johtokunnan ohella Seuran toiminnan käytännön järjestelyistä ovat huolehtineet järjestelytoimikunta ja naistoimikunta. Ilman näiden toimikuntien uurastusta Seuran juhlat ja erilaiset tilaisuudet jäisivät pitämättä. Kiitokset lähtevät näin kummallekin toimikunnalle.

Internet-toimikunta vastaa Seuraa, Säätiötä ja kurkijokelaisuutta koskevasta sähköisestä viestinnästä ja internet-sivujen ylläpidosta. Tällä hetkellä www.kurkijoki.fi on yksi laajimmista – ellei laajin – entisen Karjalan pitäjien kotisivuista. Sen ovat saaneet aikaan monet avusta-

jat, jotka ovat ns. webmasterille lähettäneet tekstejään, usein hyvinkin laajoja kirjoituksia.

Internet-toimikunnan ansioitunut perustaja ja vetäjä on eilisiltana ansioitensa johdosta Vuoden Rastaksi nimetty Mauri Rastas. Hän on myös muokannut helposti esitettävään muotoon Kurkijoen internet-sivuille vuosien 1980-1991 aikana kootun lähes 3 000 valokuvan arkiston kuvaselostuksineen.

Kurkijoki-Seurassa toimii myös kurkijokelais-hiitolainen sukututkimuspiiri, joka on hiitolaisen ja kurkijokelaisten sukujen tutkimusta harrastavien epävirallinen ja joustava yhteistyö. Piiri pyrkii sekä auttamaan alkavia sukututkijoita että edistämään sukututkimuksellista yhteistyötä. Piiri perustettiin joulukuussa 1998. Tässäkin hankkeessa Mauri Rastas on ollut aloitteentekijä.

Yhteistyö Kurkijoki-Säätiön kanssa on sujunut juohevasti. Nykyisin Säätiön valtuuskunnassa on Seuran johtokunnan jäseniä ja Säätiön hallituksen puheenjohtajakin kuuluu Seuran johtokuntaan. Vuorovaikutus on suora ja välitön.

Pitäjämessuilla näkyvyyttä

Seuran jäsenet ovat olleet aktiivisia, heidän toimestaan on ideoitu, luotu ja ylläpidetty Kurkijoen internet-sivut valokuva-arkistoinneen. Seuralla on tiiviit yhteydet Karjalan Liittoon ja entisten naapuripitäjien seuroihin. Keväällä Kurkijoki-Seura yhdessä Säätiön kanssa osallistui näyttävästi Karjalan Liiton järjestämille pitäjämessuille Karjalatalolla Helsingissä.

Pitäjämessuilla Kurkijoen kansallispuolueiset Säätiötä ja Seuraa edustavat rouvat myivät Kurkijoki-kirjoja ja muita tuotteita yhtenä siimana. Sukututkimuspiiri teki sukuselvityksiä ja internet-toimikunta tyydytti uteliaat kyselijät. Jokaisella pitäjällä näytti olevan omat historiikirjansa. Pitäjäsäätiöiden perustehtävä on saatu toteutetuksi.

Karjalatalon ala-aulaan oli asetettu esille pitäjien esittelytaulut. Kurkijoenkin taulu, joka täälläkin on nähtävänä, tehtiin talkootyönä Kurkijokelaisen toimituksessa. Kustakin pitäjistä oli lisäksi tehty mukaan otettavaksi A4:n pituinen juttu, johon oli koottu oleellimmat tiedot. Sekin on täällä luettavissa. Messut oli erittäin onnistunut ja toivottavasti uusittava tapahtuma. Sillä tällaisilla informaatiotilaisuuksilla saataneen nuorisoa houkutelua liitty-

Kurkijoki-Seura ry:n puheenjohtaja Sakari Karsila toivotti juhla- ja tervetulleeksi niin kurkijokelaisten päiväjuhlallaan kuin Elisenvaaran koululaisten tapamiseen 1. syyskuuta.

mään aktiiviseen seuratoimintaan.

Kevätretkellä Kurkijoki-Seura kävi Tampereen osastonsa 20-vuotisjuhlassa, jota vietettiin Kangasalan Karjalaisten omistamassa kulttuurikeskus Äijälässä. Seura jatkaa viime syksynä aloittamaansa perinteen tallentamista. Seuran toimesta haastatellaan vuosina 1927-1933 syntyneitä kurkijokelaisia heidän kokemuksistaan ja tunteuksistaan talvisodan ja jatkosodan evakkoon lähdöistä ja uusiin oloihin siirtymisistään. Tuolloin syntyneet olivat 7-13-vuotiaita vuonna 1940. Hanke on käynnistynyt teknisten vaikeuksien vuoksi verkkaisesti, mutta toteutetaan kaikkien halukkaiden kohdalla. Ottakaa vain yhteyttä Kurkijoki-Seuraan, niin sovitaa haastatteluaika ja -paikka.

Nyt tutkittavaa ryhmää edeltänyttä sukupolvea on jo haastateltu 1950-1960-lukujen taitteessa. Aikaisemmat, kurkijokelaisten perinteisistä työtavoista kertovat Kurkijoen murteella taltioidut haastattelut tullaan siirtämään kasettinauhoilta nykyaikaisemmille tallennusmuodoille.

Syksyn toiminta aloitetaan Elisenvaaran yhteiskoulun 80-vuotisjuhlan kunniaksi kutsumalla kaikki Elisenvaaran koulua käyneet päiväkahville 1. päivänä syyskuuta klo 13 Helsinkiin Karjalatalon Laatokkasaliin. Tuona päivänään tulee kuluneeksi tasan 80 vuotta siitä, kun yhteiskoulu aloitti Elisenvaarassa toimintansa. Kouluthan aloitettiin ennen vanhaan juuri syyskuun ensimmäisenä päivänä. Entiset oppilaat, tulkaa joukolla muistelemaan ja ottakaa koulutoverinnekkin mukaan.

Toivotan Teidät kaikki tervetulleiksi. Nauttikaa iloisiin mielin Kurkijoen pitäjäjuhlilla.

lilla Helsingissä vuonna 1900.

Nuorisoseuran musiikki-toimintaan liittyi mielenkiintoinen yksityiskohta: torvisoitto-kunnan johtajalle maksettiin palkkaa ja soittajille maksettiin puolestaan marka siitä, että he suvaisivat saapua harjoituksiin. Kaukana asuvia houkuteltiin harjoituksiin lupaamalla 10 pennin korvaus jokaiselta 10 kilometriä ylittävältä kilometriltä (huom. kulukorvaus), sen sijaan sekakuoron laulajille ei vastaavaa kilometrikorvausta maksettu.

”Mitkä olisivat ne kymmenen laulua, jotka sinä haluaisit jättää perintönä seuraavalle sukupolvelle?”

Kanttori-urkuri Juho Uosukainen perusti Hiitolan Seurakuntakuoron. Kuoro-toimintaa oli myös Nuorten Kristillisen Yhdistyksen ja Marttayhdistyksen piirissä. Hiitolassa toimi myös mieskuoro (”Paarma”) ja useita mieskvartetteja. Niissä lauloivat mm. opettaja Juho Piltti (Lea Piltin isä) sekä mylläri Toivo Talvela (Martti Talvelan isä). Vilkasta kyläkuoro-toimintaa opettajien johdolla oli Kilpolassa ja Kopsalassa, Marjakoskella ja Kuoksjärvellä. Kansakoulunopettajien uutteran työn ansiosta Hiitolassa pidettiin ensimmäiset paikalliset laulujuhlat jo 1910-luvulla.

”Laulava koulu” kadonnut

Uno Cygnaeuksen mukaan ”laulu oli oleellinen kasvatusvoima, jonka tehtävänä oli oppilaan uskonnollisen, esteettisen ja isänmaallisen tunteen kehittäminen ja jalostaminen”. Koulujen laulunopetuksen tuli kasvattaa oppilaita hyvän musiikin pariin. Siksi kouluissa opeteltiin kansanlauluja, isänmaallisia lauluja, joululauluja, maa-

kuntalauluja, hengellisiä lauluja sekä keskeisiä jumalanpalveluksessa laulettavia virsiä.

Kansakoulun laulunopetuksen päätavoitteena oli antaa oppilaille eräänlainen lauluvarasto elämää varten. Peruskoulun myötä lauluoppiaineen nimikkeenä katosi, ja sen tilalle tuli musiikki. Peruskoulun opetus-suunnitelmassa todettiin useaan otteeseen: ”Voidaan laulaa.” Tämä ilmaisu johti ennen pitkää siihen, että laulu, ennen niin tärkeä taidetehtävä, on joutunut aste asteelta luovuttamaan asemaansa tietopainotteisille aineille.

Laululla on ollut merkittävä kulttuurihistoriallinen merkitys. Laulu on yhdistänyt kansamme vaikeina yhteiskunnallisina aikoina. Suomenkielisen lauluperinteen vaaliminen on meidän suomalaisten erityistehtävä. Siksi laululla tulisi olla vahvempi asema sekä opettajainkoulutuksessa sekä peruskoulussa.

Vanha kansakoulu tunnettiin ennen muuta ”laulavana kouluna”. Kansakoulun käynyt sukupolvi osasi laulaa ne laulut, jotka Suomen Kuvalehden v. 1986 teettämän tutkimuksen mukaan jokaisen suomalaisen tulisi osata laulaa, nimittäin Maammelaulu, Enkeli täivaan, Suvivirsi, Lippulaulu, Maa on niin kaunis, En etsi valtaa, loistoa, Finlandia-hymni, Kesäpäivä Kangasalla sekä oma maakuntalaulu.

Mitkä olisivat ne kymmenen laulua, jotka sinä haluaisit jättää perintönä seuraavalle sukupolvelle?”

Professori
Reijo Pajamo

Juhlapuhe Hiitola-säätiön 60-vuotisjuhlassa ja Hiitolan Pitäjäseura ry:n 40-vuotisjuhlassa Porissa 5.8.2007.

Karjalan Liiton pitäjämessuilla Kurkijoen osastoa koristeineet esineet oli tuotu näytteille myös Kurkijokelaisten pitäjäjuhlilla.

Hämmäläiset sukutapaamisensa kunniaksi ryhmäkuvaan kokoontuneina Loimaan Veteraanituvan kaukuilla pihamaalla.

Sukutapahtumassa Loimaalla Kurkijoen Aromäen Hämmäläiset

Loimaan Seudun Sotaveteraanien kaunis Veteraanitupa upean honkametsän keskellä ihastutti sinne 11.8. kokoontuneita Aromäen Hämmäläisiä. Varjoisan pihapiirin vilpoisassa kesätuulella viihdyttiin, kun aurinko muuten paahtoi täydeltä terältä.

Runsaat 60 Hämmäläistä oli kokoontunut perinteiseen, kolmen vuoden välein

pidettävään sukutapaamiseen, joita on järjestetty jo 23 vuoden ajan. Jaakko Hämmäläisen sukuhaara oli tällä kertaa järjestelyvastuussa, ja komean paikan ja juhlan he olivatkin hankkineet. Arvokasta ohjelmaa-apua ja historiallista tietoa saimme veteraanien puheenjohtajalta Olavi Jokelalta, joka esitteli talon ja sen ympäristön, sekä hienosti laulaneelta

Korsulaulajat-ryhmältä.

Sukumuistelmia esittivät Saimi Häyhä ja Viljo Valtonen. Saimi kertoi mm. edenneestä sisarestaan taiteilija Anna-Liisa Hämmäläisestä, jonka kanteleensoittoa saimme kuulla ääninauhalta. Viljo taas muisteli ”renkikaansa” 12-vuotiaana pojanappulana sukulaistaloissa ihan kyntämis- ja äestämispuhia myöten.

Sotaveteraanien naisjaosto oli emännöimässä ja tarjoili makoisat liha- ja kala-keitot, karjalanpiirakat ja täytekakut. Lounaan jälkeen Sirkka Lukka lausui koskettavia runoja, ja Korsulaulajat esitti isänmaallisia lauluja. Karjala oli esillä esityksissä, ja se kostutti kuulijoiden silmäkulmia.

Sukuamme ansiokkaasti tutkinut Sirkka Liisa Nylan-

der osallistui pari vuotta sitten Karjalan Liiton arkeologiselle Kurkijoelle suuntautuneelle matkalle, jolta hän asiasta innostuneena kertoi terveisiä. Arkeologiset tutkimukset jatkuvat edelleen. Niitä tehdään myös Hiitolassa, Sirkka Liisan kotitalon mailla. Kurkijoelta löydetty, viikinkiaikainen Kalevala-solki oli kertojan puvun koristeena.

Sitten päästiin varsinaiseen sukukokoukseen. Puheenjohtajana toimi Inkeri Keinänen ja sihteerinä Anja Hämmäläinen. Kehotettiin sukulaisia - niin kuin aina - toimittamaan tietoja uusista

suvun jäsenistä merkittäviksi Sirkka Liisa Nylanderin laatimaan sukupuuhun. Niin ikään pyydettiin uusia osoitteita ja sähköpostiosoitteita.

Sitkeästi haluamme pitää yllä toivetta saada aikaan suvun yhteinen matka Kurkijoelle ja Hiitolaan. Vuonna 2010 pidettävän seuraavan sukutapahtuman järjestelytehtäviin pääsi Juhana Hämmäläisen sukuhaara.

Sukutoimikunta muodostuu eri sukuhaarojen edustajista. Edellä mainittujen Inkerin ja Anjan lisäksi sukuhaaran yhteyshenkilöitä ovat Kaarlo Ojalainen, Sirkka-Liisa Tsharkov, Viljo Valtonen, Ossi Yli-Lähde ja uutena valittu Paavo Nenonen.

Valtosen sisaruksilla oli juhlaväelle iloinen yllätys: he esitivät Veteraanin iltahuudon Viljon toimiessa solistina. Musikaalisuutta tästä perhekunnasta todella löytyy.

Näin päästiin loppukahviin ja jatkamaan yleistä seurustelua ja puheenporinaa. Juhana Hämmäläisen sukuhaaran edustajat lähtivät viemään kukkatervehdystä suvun vanhimman, Sylvia Jaakolan (94 v.) kotiin. Kaiken kaikkiaan: ”Kyllä tulj suu hyvämakuseks, ku sai haastaa siu kanssais.”

Inkeri Keinänen

Uimosen sukuseura Jyväskylässä

Elokuisena viikonloppuna (18.-19.8) Uimosia saapui Jyväskylään suurehko joukko. Hotelli Alexandran Vallesmanni-kabinetissa oli läsnä 39 henkilöä, joukossa muutamia uusiakin sukuseuran jäseniä ja jäseneksi aikovia.

Lauantain ohjelmassa oli

aluksi ylimääräinen sukukokous. Kokouksen toimihenkilöt saatiin valittua helposti, sillä esimies oli puheenjohtajana ja seuran sihteeri Maija Pesonen toimi kokouksen sihteerinä. Pöytäkirjan tarkastajiksi ja samalla äänenlaskijoiksi valittiin Tuija Turunen ja

Uimosen sukuseuralaisia kokouksen kulkua seuraamassa.

Aira Uimonen. Äänestyksiä ei tullut, joten heidän tehtäväkseen jäi seurata kokousta tarkkaavaisesti tarkastusta varten.

Sukuneuvostoon valittiin loppukaudeksi eli yhdeksi vuodeksi Jouni Uimonen Helsingistä. Seuraavaksi käsiteltiin sääntömuutosta, jossa sukuneuvostoon valitaan myös kaksi varajäsentä. Sääntömuutosesitys hyväksyttiin ja annettiin sukuneuvostolle valtuutus korjata sääntöjä, mikäli yhdistysrekisteri vaatii korjauksia. Sukukirjan tekoon työryhmän valinta ei vielä onnistunut, joten sitä ei valittu. Asian tiimoilta käytiin tosi vilkasta keskustelua, mutta työryhmään halukkaita ei ollut paikalla. Päätettiin, että

sukuneuvosto tarkentaa perustettavan työryhmän toimintamallia, jotta seuraavassa sukukokouksessa ryhmä voitaisiin perustaa.

Kuultiin ja nähtiin heraldikko Harri Uimosen tekemä ehdotus Uimosen sukuseuran vaakunaksi. Ehdotuksen esitteli Anneli Kutinlahti, ja se otettiin kiitollisuudella vastaan. Päätettiin, että esitetty vaakuna otetaan Uimosen sukuseuran vaakunaksi ja rekisteröimisanomus laitetaan eteenpäin. Lopuksi päätettiin vuoden 2008 sukukokouksen pitopaikaksi Riihimäki. Sukuneuvosto ryhtyy etsimään sopivaa kokouspaikkaa ja suunnittelemaan sukukokousta.

Päivän lopuksi keskus-

tehtiin vilkkaasti sukukirjan teosta. Evästyksiksi tulivat mm. työryhmän roolin selkiyttämisen, rajausten miettimisen, montako haaraa on jo tutkittu ja miten laaja kirjasta olisi tarkoitus tehdä. Impi Tuppuraiselta saatiin paljon hyviä vinkkejä sukuselvityksen aloittamiseen ja mistä tietoja kannattaisi itse kunkin ryhtyä etsimään.

Työtä voi aloitella aluksi kirjaamalla ylös 1900-luvun sukulaisensa. Yhteiseksi toivomukseksi tuli, että jokainen sukuseuran jäsen selvittäisi omalta kohdaltaan oman sukunsa tilanteen ja toimittaisi jonkunlaisen sukuselvityksen seuran käyttöön eli onko joku jo tutkinut sitä haaraa ja kenellä ne

tiedot tällä hetkellä ovat.

Illalla yhteisellä päivällisellä juttu luisti, ja nauru raikui. Tuli taas todistettua, että Uimoset ovat vilkasta ja seurallista väkeä. Sunnuntaiaamuna kokoonnuttiin vielä vähäksi aikaa kuuntelemaan yhteenvetoa edellisestä päivästä ja saamaan viime hetken evästyksiä sukuneuvostolle tulevalle talvelle.

Kaikille viikonloppuun osallistuneille oikein paljon kiitoksia mielenkiintoisista keskusteluista ja mukavasta viikonlopusta. Tavataan taas viimeistään vuoden päästä Riihimäellä ja toivotaan, että osallistuvien määrää edelleen kasvaa.

Aija Uusoksa
Sukuseuran esimies

Heraldikko Harri Uimonen ja Anneli Kutinlahti esittelivät Jyväskylässä Uimosen laatiman ehdotuksen Uimosen sukuseuran vaakunaksi.

Terholle Häränmäessä 8.6.2007

Ei kyl missä maalimassa
paikkaa löyvy parempaa,
ku on kylä Hiitolassa,
sitä ei voi unneuttaa.
Kotkylä Siulla, Terho,
ol tää kaunis Nehvola.
Tääl Sie synnyit,
tääl Sie kasvoit,
tääl Sie leikit lapsena.

Kot ol teil sorri,
pien tupa punaseinäne.
Siel Sie perrii pienimpänä
olit aare jokkaise.
Mikko-uko lellipoika
olit vilkas, vikevä,
monesorti kommervenkit
kerkesit Sie keksiä.

Millo leikkikaverloita
oikei mukavii tarvittii,
kiiree vilkkaa sillo mäntii
juoksujalkaa Tattarii.
Siel jo ussiist kaverloita
tytöt oikei vuottiiit.
Porukkaa koht Tutist tulluu,
siihe iha luottiit.

Meil leikit suju, monelaista
puuhaa myö ain keksittii.
Kuurupeittuu, hippaleikkii,
puujalkoi kanskii käveltii.
Kilpaa juostii ympär
tuppaa,
keinus vauhtii otettii,
paukkulautaa keskel pihhaa
innokkaast myö hypättii.

Lum'ukot, linnat tehtii,
kelkoil makkii laskettii,
kesk'viikkoiltan lastetuntii
meijä ratiost kuunneltii.
Anni-mummo lellamannii
jokkaisal meil anto,
lauvantain hää höllöpiiraat
lapsii kassii kanto.
Aika pienen Laatokast
miel tek vähä onkii,
sitä enne tunkijost
pit mavot essii tonkii.

Sie se olit rohkii poika,
onkii pistit mavon.
Tullii Männikö Kustaa kans
Sie tuikkasit heinälavon.

Mikko-uko kasvatusmetodi
lie olt iha oikii,
hää vaa tuumas:
"Ei pie torruu,
pojatha on ain poikii."

Seksiopetusta, Terho,
Sie sait aika varrai.
Tämmöses touhus oma isä
se opettaja on parrai.
Uteliäs poja naskal
kaikkii Sie se urkit:
isä ja äiti peito al
iha sallaa kurkit.

Sota sotki lapsii leikit,
Siekii, Terho, pihakive vieres
päättäis koitit säästää,
vaik ryssä poika
lentokonnist
kuularuiskul päästää.
Yhten syksypäivän meitä
käskettii vaa lähtemää.
Oma piha, tuttu tupa
jouvuttii myö jättämää.

Siulla, Terho, mieli olkii
varmast oikei paha,
lisäks ol viel harminais
tuo Hannukaise Eiva maha.
Uuuet vuattiet olit saant,
niis ei olt mittää vikkaa,
eikä nihi uusii nuttuloihe
saant tulla yhtää likkaa.

Hiitolasta Maksamaalle,
sieltä sitte Tuovilaa,
viho viimei Leineperrii
päästii myökii muuttamaa.
Siel sit lapsuus, nuoruusaika
monelaisis puuhis eletti.
Toisinaa vissii lapsuusaikaa
Karjalas myö muisteltii.
Viho viime aukes rajat,
käymää päästii kottii,
muistu mieli entist ajat
koton enne sotti.

Löyty leikkipaikat tutut,
niis myö ennen leikittii,
muistu mieli monet jutut,
niitä sit vaa muisteltii.
Kiitolliset olla saahaa,
nyt myö ollaa tääl,
syntäreitäs juhliata
myö Härämäe pääl.
Onnii Siul ja terveyttä
sekä vuosii lissää,
eihä nämä tämävertast
tunnu vielä missää.
Lauletaa ja kohvit juuvaa,
pietää muutakii lustii.
Tottaha nyt
samppanjarahullo
avataakii iha justii.

Mahottomast onnii
toivottaat
kaik viis Tattari-tyttöö!"

Viime kertaisessa Kurkijokelaisessa kerrottiin Terhon 70-vuotisjuhlien vietosta Hiitolan Nehvolankylässä. Terttu Ketola oli laatinut muistelu- ja onnittelurunon syntymäpäiväsankarille, joka tarjosi juhlan kunniaksi samppanjat lapsuskodin paikalla.

Rovasti Arokallion hauta

Kurkijoen historia IV kertoo seuraavasti kirkkoherroistaan:

Vappuna 1866 tuli Kurkijoen seurakunnan kirkkoherranvirkaan Adolf Emerik Olsoni. Hän oli syntynyt v. 1823 Pieksämäellä, toiminut ensin opettajana Porvoossa, Kuopiossa, Savonlinnassa ja Mikkelissä. Hänet vihittiin papiksi v. 1850 ja oli laivastopappina ennen Kurkijoelle tuloaan.

Hän oli koulun ystävä. Hänen toimestaan pyhä-

koulutyö saatiin voimape- räiseen käyntiin. Pitkän aika kaa hän oli kuntakokouksen puheenjohtajana. Hän kuoli 15.1.1897. Rovasti Olsoni oli naimisissa Gustaava Gräsbeckin kanssa, ja heillä oli yhdeksän lasta.

Samana vuonna pidettiin kirkkoherran vaalit. Seurakunnan kappalainen toimi notaarina tilaisuudessa. Kun seurakunnalta kysyttiin, onko se vaalipappeihin tyytyväinen, pyysi eräs isäntä puheenvuoron ja sor-

mellaan osoittaen notaariin sanoi: "Myö tahomma siut."

Vaalitoimitus oli keskeytettävä, ja 1.5.1898 seurakunnan kappalaisena vuodesta 1888 asti toiminut Gustaf Petterson, sittemmin Arokallio, astui Kurkijoen seurakunnan kirkkoherranvirkaan. Hän oli syntynyt 10.6.1954 Sotkamossa, vihitty papiksi 8.6.1872 (laudatur), toimi aluksi apulaisena Sakkolassa, Räisälässä ja Uudellakirkolla sekä kappalaisena Kurkijoella. (Toimitus ihmettelee, pitääkö päivämäärä paikkaansa eli olisiko Arokallio voitu vihkiä papiksi vain 18 vuoden ikäisenä.)

Pastoraalitutkinnon hän suoritti korkeimmalla arvosanalla 15.4.1885 (30-vuotiaana). Hän solmi avioliiton Elisabeth Parviaisen kanssa, joka oli syntynyt 15.6.1865 ja kuoli 10.5.1958. Heillä oli kolme tytärtä. (Toimitus: "Tietääkö joku lukijoista, missä ruustinnan hauta mahtaa sijaita?")

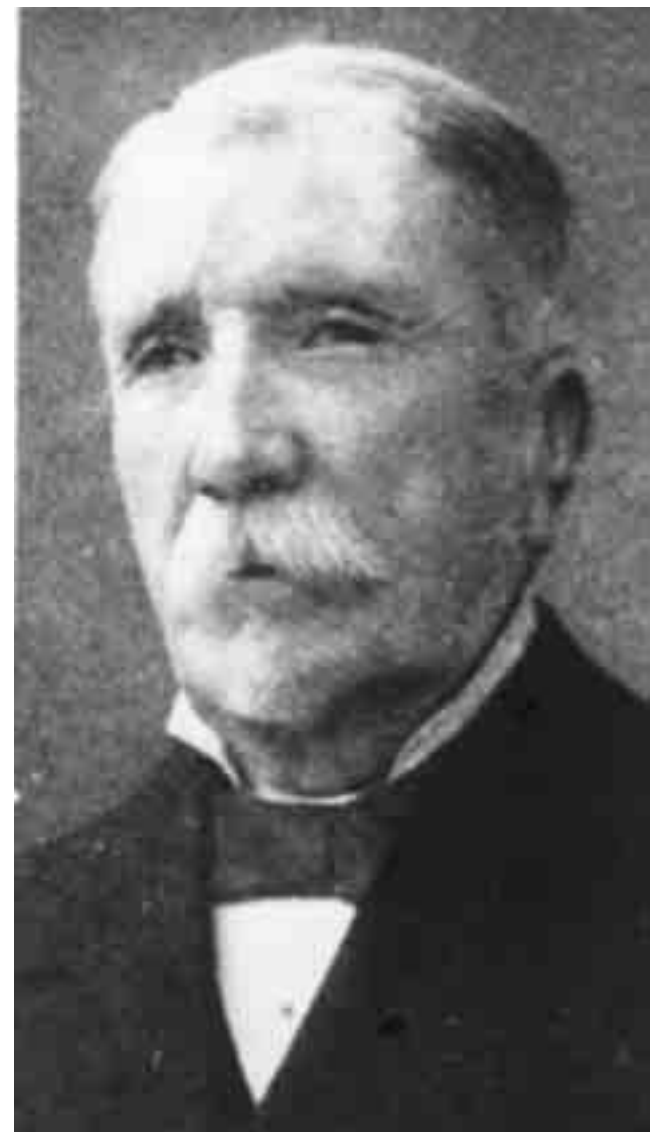
Rovasti Arokallio suoritti pitkän, arvokkaan elämäntyön Kurkijoella. Tuon yli puolen vuosisataa kestäneen toimintansa kautta on hän jättänyt kurkijokelaisille pysyvän muiston. Vanhempi polvi muistaa vielä hänen kauniin, muhkean messuäänensä ja lyhyet, nasevat saarnansa. Hän nautti niin seurakuntalaistensa luottamusta, että kaikissa asioissa käännettiin hänen puoleensa, nuorille miehille ja neitosille hän tiesi neuvon elämänkumppanin, sairastapauksissa kuultiin niinkään ensinnä rovastin

mielipidettä, ennen kuin käännettiin lääkärin puoleen jne.

Kun rovasti miten sanoi, niin kyllä asia niin oli. Papiston keskuudessa hän nautti luottamusta niin, että hänestä tehtiin lääninrovasti ja hän oli pariin otteeseen edusmiehenä kirkolliskokouksessa. Samoin hän oli valtiopäivämiehenä säätyvaltiopäivillä v. 1894 ja 1904-05 sekä eduskunnan jäsenenä vv. 1906-19.

Rovasti Arokallio luopui virastaan 1.5.1937 siirtyen myöhemmin asumaan Helsinkiin, josta hän sodan jaloista muutti Euraan, jossa hänen rikas maallinen vaeluksensa päättyi 11.12.1939. Viimeisinä hetkinään oli rovastivanhus lausunut seuraajalleen Martti Heliövaaralle kauniita sanoja kurkijokelaisista, joille hän lähetti rakkaan tervehdyksensä. Kun se esitettiin 29.12.1939 kunnanvaltuuston kokouksessa, kuuntelivat läsnä olleet liikutuksella seisomaan nousevien rakkaan, monella tavoin ansioituneen sielunpaimenensa viimeisiä sanoja.

Rovasti Arokallio oli virassaan kuolemaansa asti eli 11.12.1939 saakka. Hän oli virkavapaana sairauden takia 1.11.1938-31.5.1939 ja 1.10.1939 alkaen toistaiseksi. Kumpikin virkavapaus myönnettiin hänen omasta pyynnöstään, edellinen tuomiokapitulin päätöksellä 13.10.1938 ja jälkimmäinen 21.9.1939. Ensimmäinen virkavapaus myönnettiin toistaiseksi, mutta Arokallion omasta pyynnöstä se katkaistiin 1.6.1939 lukien päätöksel-

Rovasti Gustaf Arokallio toimi kurkijokelaisten sielunpaimenena 50 vuoden ajan.

lä, jonka tuomiokapituli teki 7.6.1939 eli takakäteen. Arokallio oli virassaan 1.6.1939-30.9.1939. Virkavapauden aikana kappalainen Martti Heliövaara hoiti kirkkoherran tehtäviä. Eräiden pöytäkirjamerkitöjen mukaan rovasti Arokallio oli päättänyt erota virastaan 30.4.1940. Kappalainen Martti Heliövaara hoiti kirkkoherran tehtäviä ajalla 1.11.1938-31.5.1939 ja 1.10.1939-30.9.1941. Pastori Toivo Silvennoinen toimi vt. kirk-

koherrana 1.10.1941-30.4.1942. Hän hoiti myös kirkkoherran kanslian 10.10.1939 asti, jolloin joutui reservipalvelukseen.

Arvi Kujala hoiti kirkkoherran tehtäviä ajalla 1.5.1942-31.8.1943. Hän jatkoi tehtävänsä valittuna kirkkoherrana 1.9.1943 lähtien aina seurakunnan lopettamiseen asti.

Lähde: Kurkijoen historia IV, Kurki-Säätiö, 1959 ja korjaukset 1982 (Loimaan Kirjapaino)

Kuten hautakivestä voidaan lukea kuva on Kurkijoen seurakunnan kirkkoherra, rovasti Gustaf Arokallion (10.6.1854-11.12.1939) haudalta, joka sijaitsee Euran kirkon vieressä olevalla hautausmaalla. Hauta tuli ajankohtaiseksi tänä kesänä, kun sen hoitosopimus oli päättynyt ja hautakiveä oltiin sen vuoksi poistamassa haudalta. Kurkijoki-Säätiö on nyt hoitanut asian.

Oma koti ilman tietä

Talon teko pantiin käyntiin. Kaadettiin tukkeja omasta metsästä, osa ostettiin Kähkösen Matilta. Matti oli Hiitolasta kotoisin ja oli ostanut talon Rantalalan kulman tien varresta. Olikohan Matin sukulainen, joka tuli sirklaamaan aikanaan meidän tukit? Tulivat sahatuiksi.

Keväällä ajelin ison ruunan kanssa Murrinharjasta soraa sokkelia varten. Kesällä talo saatiin vesikattoon. Ja saman kesän syyspuolella muutettiin asumaan. Keittiön seinät Enso-pahvitettiin. Makuuhuoneeseen ja olohuoneeseen tuli pinkopahvi ja tapetti. Eteinen paneloitiin.

Paikkakuntalainen muurari teki piipun ja leivinuunin sekä kammarien uunit. Ikkunat ja ovet teki humpilalainen puuseppä. Olihan mukavaa, kun oli oma talo, vaikka paikka oli, mikä oli: ei kunnan tietä, ja aina tuuli, kun oven aukaisi.

Armeija kutsuu

Olin käynyt kutsunnoissa. Sain määräyksen saapua Pioneerirykmentin kolmannen komppaniaan (PionR3) Korialle. Taas sain muuta ajateltavaa. Olin utelias kokemaan armeijan meininkiä.

Saavuun junalla Korialle. Katselin, minne päin lähteä. Oli muitakin tölloja menossa, ja menin porukkaan. Vähän aikaa käveltyämme, näkyi portti. Sotapoika seisoi vartiassa. Tuli heti mieleen laulu Lilimarleen: ”Kasarmimme eessä pieni portti on...”

Korpit ja kessut alkoivat ojennella, ei tarvinnut kysellä mitään, käytiin rättivarastolla. Sen jälkeen olin alokas Merta. Patjat piti hakea ja täyttää oljilla, ja siiviliivaatteet piti viedä rättivarastoon. Saatiin puhtaat, joskin paikatut lakanat, huopa ja päiväpeite.

Kävimme iltateellä jonnossa, ja käytävällä oli ilta-hartaus. Iltapesu, petaamis-harjoitus ja tutustumista, ennen pitkää kuului käytävältä huuto: ”Kolmannessa komppaniassa hiljaisuus.” Hyvin nukutti, nukuin paremmin kuin kotona pitkiin aikoihin.

Aamukuudelta huudettiin herätys, jonka jälkeen oli vuorossa aamupesu, ruokailu ja sulkeisharjoitukset, jotka rupesivat väkisin naurattamaan: olimme kuin tikut paskassa. Jotkut kääntyivät eri suuntiin, kun kuului komennus. Siitä se lähti menemään.

Ruoka siihen aikaan oli huonoa. Tässä tavallisin menu. Lihaa keitossa, jossa lihana vanhaa hevosta, näkileipää voinapin kera ja muki maitoa, hernekeitto, pannari, vettä ja punertavaa jälkiruokaa, jolla oli erikoinen nimi: naimista, tai sila-

koita. Pyhänä saatiin kahvikorviketta ja pullaa. Kaikki saivat kotoa ruokapaketteja.

Muuten aika meni rattoisasti. Oli sulkeisia, ryhmittymistä ja marssimista kolme viikkoa, jonka jälkeen oli valatilaisuus. Alkoi aselajiharjoitukset ja hiihtokilpailut. Pitkin keväätalvea riitti ohjelmaa.

Keväämmällä koko joukkueemme joutui komennukselle Jyväskylän Kalettomaan, jossa oli ammusvarikko. Poliittisen tilanteen vuoksi, kun komarit aikoivat ottaa vallan Suomessa, meille kaikille jaettiin patruunat. Oli kovaa piipussa, mutta ei ilmaantunut väkisin tulijoita. Tilanteen mentyä ohi palasimme Korialle.

Meillä oli joukkueen johtajana luutnantti Mäkelä, joka oli rintamalla saanut nimen ”Kalman Janne”. Olimme viikon verran Korialla, kun saimme taas käskyn siirtyä Valkealan Tirvan maastoon. Olivat ottaneet harjoitustyönä Tirvan joen yli vievän sillan rakentamisen.

Kevät alkoi olla kaudenimmillaan. Oli hienoa panna teltat pystyyn mäelle. Joki virtasi alhaalla, koi-vut olivat hiirenkorvilla, ja käki kukkui. Kivääri puun oksassa. Olin kai ainoa tässä joukossa, joka oli ilmoittanut ammatikseen kirvesmies. Minusta tehtiin työnjohtaja, koska ymmärsin vähän piirustuksen päälle. Niin alkoi sillan teko. Äijät vaihtuivat välillä, herrat tarkastivat työtä.

”Oli ollut kovin myrsky miesmuistiin, ja isot, ikivanhat männyt olivat kaatuneet.

Kun silta lopulta valmistui, olin ollut kolme kuu-kautta sillalla töissä. Kun palasin Korialle, oli edessä loppusota, joka käytiin Niinisalossa. Parhaita kavereita olivat Heikki Eerikäinen, Antti Mamia ja pari Pohjanmaan poikaa Ilmajoen naapurista Jalasjärveltä. Tuli vähän kuumetta, ja olin Niinisalon sotasairaalassa. Toiset olivat pakanneet ja lähteneet Korialle, ja minäkin menin. Kun loppusota oli ohi, palasin henkilöjunalla Korialle. Sanoin pojille, että herrat matkustavat henkilöjunalla, josta pojat sanoivat: ”Tekosairas.” Saimme lähtiäisiksi oikeata kahvia ja pullat.

Monta taloa valmiiksi

Eemeli oli tavannut Ypäjän asemalla Sorjosta lähteneen Matilaisen, joka oli pyytänyt kaverikseen rakentamaan Muolaasta tulleen Lipsasen taloa, josta oli tulossa aika suuri, ainakin 10 metriä x 14 metriä. Olin porukassa mukana. Tämä Matilainen, sanoisin mulkku, oli nokkamiehenä. Hän teki mittavirheen.

Kun oli urakoitsijana

Tapani Merta:

Tapanin Muistelo

osa 8

pohjalaudoitus tehty, muistaakseni Eemeli huomasi toisen puolen olevan sokkelinvahvuuden lyhyempi ja oli sitä mieltä, että asian voisi vielä korjata ennen valua. Mutta nokkamies oli sitä mieltä, ettei rakennelmassa mitään vikaa ollut, ja rakentamista jatkettiin. Siitä tuli sitten harmia koko rakentamisen ajaksi, kun piti salata virhettä. Se yhteistyö loppui siihen.

Kuultiin, että Soikkelin Toivo oli kysellyt kirvesmiehiä. Minä sanoin ukolle lähteväni kyselemään töitä. Menin Loimaan Rellulle, jossa Soikkeli asui. Oli kyse kaikista puutoista. Pyysin 100 000 markkaa, mutta tämä Toivo tinki 90 000 markkaan. Alkoi sokkelin laudoitukset, josta tuli ensimmäisiä riippusokkeleita pilareiden päälle.

Kävimme pyörillä töissä. Matkaa tuli 20 kilometriä. Olimme viikon yhteenmittaan. Nukuimme ladossa. Pohjalaudoituksen valutyöt hoiti isäntä. Olin vain tekemässä ilmanvaihtokoteloita. Runkoa pystyttäessämme oli Kylläisen Jaska mukana. Kolmestaan se kävi aika nopeasti.

Työ edistyi hyvin, mutta rahaa en nähnyt. Eemeli toimi kasöörinä: hän katsoi itsensä sen verran tärkeäksi. Siitä lähti käyntiin vuosien työ, josta seuraavana oli vuorossa Sulo Soikkelin talo. Siihen naapuriin tuli

Toivon veli, sitten Antti Kuosan talo, välillä Erkki Jussilaisen talo, joka oli jäänyt keskeneräiseksi, koska Jussi oli käynyt vinoilemaan tekijöille jostain syystä. Sitten Heinosen Sulon talo, Aatami Merran talo, Hämäläisen Onnin talo, Paavolan Urpon talo (oli paikkakuntalainen, jossa meidän rakennuspuut sahattiin), sitten oma mökki ja välillä silta Metsämaan joen yli. Ypäjän aseman hirsitalo, Lampisen Eeron navetan puutyöt, Veijalaisen Matin saunan varasto. Nämä rakennukset teimme 1950-55.

Ruotsissa tienaa

Vuonna 1952 kävin Helsingin olympialaisissa. Kyselin töitä. Olin saanut, mutta ei ollut asuntoa. Meitä oli neljä poikaa. Suunnitelimme matkaa Ruotsiin. Lähdimme marraskuussa. Meitä oli Soimetsän Ville, Hakalan Arvon poika, paikkakuntalainen, Muolaan siirtolaispoika ja mie. Olimme Åbergstycki bry-nimisessä paikassa isossa kartanossa. Oli kuulemma 4 000 hehtaaria.

Oli ollut kovin myrsky miesmuistiin, ja isot, ikivanhat männyt olivat kaatuneet. Olimme Villen kanssa vetämässä pitkällä höylähammasjusteerilla kantoa irti, kun viereen ilmestyi musta isokokoinen arabia-

lainen hevonen, jolla oli selässään isokokoinen mies. Muistan kiiltonahkavartiset saappaat. Jotain hän höpötti: ”Finska pojkar, god dag, god dag”, mikä kuulosti tietenkin: ”Kutaa, kutaa.” Ville sanoi: ”Muttei hangata.” Ja vähän muutakin ukko sanoi, mutta ei me ymmärretty. Björklunnin Valtteri, joka oli Sorjon ruotsalaisia ja jonka luona olimme ruokamiehenä, sanoi sen olleen kartanon herran. Valtteri oli vuokrannut pienen maatilan tältä herralta.

Jouluna kävimme kotona. Oli kova myrsky, mikä heilutteli laivaa kovasti. Sain kokoon kolme tuhatta kruunua, möin kruunut mustaan pörssiin ja sain puolet enemmän kuin pankista, 24 000 sen aikuista markkaa. Hyvää rahaa moottoripyöräkassaan, jota olin pikkuhiljaa säästellyt. Tulimme keväällä 1953 Ruotsin maalta.

”Muistan sen, että sulhanen oli peräti frakkipuvussa, joka siihen aikaan vaikutti hieman lioitellulta muihin olosuhteisiin nähden.

Kun saatiin toukutyöt tehtyä, lähdin Ainon ja Villen luo Lappeenrantaan. Olin töissä kalkkitehtaalla ja rakennusliike Meurasel-lan hanttihommissa. Ruokamiehenä Ainolla tein heidän taloan asumista vastaan. Hain siellä ollessa Lappeenrannan teknilliseen koulun, mutta jäin pisteen päähän hyväksymisestä. Vitutti, ja lähdin kotiin. Ylätyin aika lailla, kun näin uuden rakennuksen aukealalla, kun tulin kotia. Eemeli oli tehnyt uuden sauna. Oli saanut tarpeekseen Einolan saunasta.

Liisa oli kotiutunut Laukaan vajaan viikkoon. Hän kävi kotona ja vei Matin mennessään kyläilemään. Mie läksin hakemaan tätä kotiin. Oli talvi, sen muistan. Tultiin Matin kanssa Ypäjän asemalle. Lähettiin kävelemään kotiin, ja Matti väsyi. Kannoin häntä välillä selässä. Merran Väinön Matti oli tullut siihen aikaan Metsämaalle. Oli ostanut Korven kylästä talon, jossa oli pieni lasihuone (kasvihuone). Pitivät pientä kauppaakin. Koska kysyntä oli heikkoa, lopetivat.

Matilla oli mustan pulkea, vielä nuori hevonen, josta aikoi ravihevosta. Me Matin kanssa tulimme Merran Matille eikä haluttu jatkaa matkaa. Elma, Matin emäntä, laittoi petin ja matkamiehet nukkumaan. Oli puolen yön aika. Aamulla pantiin musta aisoihin. Matti lähti kyytimään kotiin, ja arvaa, että tiera lensi.

Matti oli ollut Elman kanssa voimalaitoksella Kemijoella Tulomassa. Oli valunut pikkuhiljaa etelään.

Oli ollut vuokramiehenä kahdessa, kolmessa eri paikassa. Matti oli perso viinalle.

Erilaisia hanttihommia

Se talvi oli pitkä. Tein huonekaluja, tiskipöydän, kuivauskaapin, ruokapöydän, penkit, puusohvan, la-verisängyt Elville ja Eemelille. Kaikki löytyvät vielä vanhasta talosta. Se harmittaa, etten ole Tuulasta mitään maininnut. Hän oli hiljainen, kiltti tyttö, viihtyi enimmäkseen äidin kanssa. Ehkä hän hieman aristeli Eemeliä, joka oli joskus hyvin aggressiivinen kännissä.

Liisa ja Ville ilmaantuvat vuonna 1952 kotiin viettämään häitä. Olivat tilanneet Humppilan kirkosta hääseremonian. Muistan sen, että sulhanen oli peräti frakkipuvussa, joka siihen aikaan vaikutti hieman lioitellulta muihin olosuhteisiin nähden. Hääpari taisi tulla peräti autolla niin pitkälle, kuin ajettavaa tietä riitti.

Olikohan talvi 1956, kun vävy hommasi metsätöitä Saarijärven Lannevedeltä? Eemeli oli jo aikaisemmin syksyllä myynyt ja vaihtanut hevosen, hyvännäköisen tamman. Lastattiin hevonen ja parireet vaunuun. Tietysti mie jouduin hevosen mukaan. Talvi alkoi aikaisin. Pakkasta oli ainakin toistakymmentä astetta. Hevonen, eväsheinät ja mie vaunuun. Mie koitin kaivautua heinien sisään.

Illalla tultiin Jyväskylään. Olin aika kylmissäni. Mutta kun otin hevosen ulos vaunusta, tämä liikkasi. Valjastin heinät ja eväät rekeen. Hevonen liikkas eikä tahtonut juosta. Ajoin Uuraisten kautta Lannevedelle. Kuu oli jo korkealla. Minä kävelin perässä. Matkaa kertyi peräti 63 kilometriä.

Ei ollut vastaantulijoita eikä ohittajia. Vain Lanneveden kuppilassa oli valot. Kolistin ovelta, nainen tuli ovelle ja kysyin, missä asui metsätyömiehiä. Nainen neuvoi. Menin pihaan. Talo, jonka pirtissä työmiehet majailivat, oli vanha. Löytyihän se Eemeli. Hevonen riisuttiin. Ei päässyt talliin, vaan kylmään katokseen. Loimi vain selkään.

Eemelin palstalla oli harvakseltaan puita. Olin pari päivää sahaamassa justeerin toisessa päässä. Lunta oli paksult, yli puoli metriä. Hevonen ei enää pahemmin liikannut, mutta muutaman päivän ajon jälkeen se alkoi taas liikata. Vituiksi meni koko reissu, eikä muutenkaan olisi ollut hääviä. Lähdimme kotiin.

Eemeli toi hevosen, minä menin junalla. Kun hevosen jalka tuli kuntoon, Eemeli möi sen ja osti suuren laiskan ruunan. Se oli ainakin terve.

Jatkuu...

Tuula Merta 16-vuotiaana.

Venäjällä Karjalasta keskusteltiin avoimesti 1990-luvun alussa

Venäjällä Karjalan ja muiden pakkoluovutettujen alueitten palautuksesta on keskusteltu avoimesti eri tasoilla 1990-luvun alussa. Esim. Helsingin Sanomien lehtiartikkeleista selviää hyvin, miksi varapääministeri Gennadi Burbuloksen viestit ennen hänen vierailuaan Suomessa 1992 tulkittiin neuvotteluvauksiksi Karjalasta. Presidentti Mauno Koivisto on tulkinut viestejä täysin omalla tavallaan. Muutama esimerkki valaisee asiaa.

”Burbulis tiesi, että Suomessa keskustellaan luovutettujen Karjalan kohtalosta ja rajasta, eikä hän kieltänyt ongelman olemassaoloa. Hän halusi kuitenkin käsitellä sitä varovaisesti ja mieluummin huomenna kuin tänään. Ajatuksia asiasta venäläisillä on, mutta ne vaativat kypsyttelyä. Huoneen uusi isäntä (Burbulis) keskustelee vapautuneesti markkinataloudesta, neuvostojärjestelmän umpikujasta ja vaikkapa Karjalan tulevaisuudesta tavalla, jota ei aiemmin olisi huoneessa suvaittu.” HS 14.1.1992.

”Rajakeskustelussa ei kannata hätiköidä. Suomessa keskustellaan sodassa Neuvostoliitolle luovutettujen alueiden kohtalosta eli Karjalan Kannaksesta, Laatokan Karjalasta, Sallasta ja Petsamosta. Venäjällä on tuomittu alusta alkaen pätemättömäksi ja laittomaksi ns. Molotov-Ribbentropin sopimus. Onko Venäjällä halua oikaista Neuvostoliiton Suomelle tekemät vääryydet ja palauttaa luovutetut alueet?”

”Minusta (Burbulis) tuntuu, että tätä ongelmaa ei saa nyt syyttää eikä jouduttaa eikä dramatisoida. Vuoden 1947 rajaratkaisu on voimassa myös nyt. Se voisi olla jatkuvasti voimassa, jos me voisimme esittää toisillemme tämän ongelman ratkaisua toisella tavalla. Tarkoitin niiden periaatteiden merkittävää muuttamista, jotka koskevat toimintaa raja-alueilla. Tarkoitin avoimia rajoja, joihin nyt koko Eurooppa pyrkii.”

”Olisi hätiköityä asettaa nyt tiukasti ja mielenosoituksellisesti kysymys rajoista ja keskustella siitä, kun otetaan huomioon, että on olemassa tietty tarve edetä vaiheittain ja eri keinoin ratkaista tällaista asiaa.” HS 14.1.1992.

Venäjän mediassa Karjalan palautus on ollut toistuvasti esillä. ”Samalla lehti (Izvestija) ennakoiti, että Suomen hallituksen päätös katsoa Pariisin rauhansopimuksen jotkin pykälät rauenneiksi antaa pontta vaatia mm. Karjalan palauttamista Suomelle.

”Sotilasartiklojen kumoaminen antaa maan määrättyille piireille aiheen vaatia Pariisin rauhansopimuksen muidenkin kohtien uudel-

leentarkastelua’, Shmyganovski kirjoittaa ja lisää Max Jakobsonin ennustavan, että kysymys Karjalan ja muiden luovutettujen alueiden palautuksesta on nouseva esiin uudelleen ja uudelleen.” HS 27.9.1990.

”Komsomolskaja Pravda: ’Vaikka presidentti Koivisto vakuutti Jeltsinille kesän vierailulla, ettei kysymys Karjalan alueista koskaan enää nouse esiin maittemme suhteissa, on aivan selvää, että suomalaisten 50-vuotisen vaikeneminen johtuu käytännön syistä eikä huonosta muistista’, lehti kirjoitti.” HS 6.12.1992.

”’Suomi saa vielä Karjalan takaisin’, mestarisellisti Rostropovitsh lausui Lappeenrannassa profetaalisia sanoja.

”(Kapellimestari Valeri) Gergijevin mielipide oli nauhan kantaan osunut, sillä vastauksena suurlähteiläs Juri Derjabinin poistuttua pääsimme käsiäkseen ylivoimaisesti tärkeimpään asiaan, joka tuli esille illan kuluessa: Karjalan palauttamiseen. Suurlähteiläältä saarna jäi valitettavasti kuulematta, mutta varmaan hän oli kuullut sen jo aikaisemminkin.

Minä olen ehdottomasti sitä mieltä, että meidän pitää palauttaa Karjala, ja olen yhtä varma siitä, että se vielä palautetaan”, Rostropovitsh julisti. ”Vaikken itse ollut kuin 12-vuotias sodan päättyessä, tunnen voimakasta syyllisyyttä ja häpeää liikkuessani täällä suomalaisessa tyssä-Karjalassa, joka on ottanut minut niin suuremman ystävällisesti ja sydämellisesti vastaan.

Venäjän kansan omatunto on kuitenkin 70-vuotisesta kommunistihallinnosta huolimatta turmeltumaton, ja sen ääni muodostuu vielä niin voimakkaaksi, että menneet vääryydet on pakko oikaista. Japani saa takaisin saarensa, Suomi Karjalansa.”

Rostropovitshin sanoja oli mukava kuunnella sen takia, että hänen mahdolloman tuntuisten ennustuksensa ovat toteutuneet ennenkin.” HS 5.9.1992.

”Tutkija Sergei Blagovolin: ’Suomen ei pitäisi ahdistella Moskovaa Karjalan palauttamisella. Suomalaisten ei pitäisi olla liian tiukkoina vaatimuksissaan Karjalan palauttamisesta. Nyt pitäisi miettiä, milloin ja miksi tällaista esitetään’, tutkija Sergei Blagovolin neuvoo. Blagovolin työskentelee Maailman talouden ja kansainvälisten suhteiden instituutissa Moskovassa. Hän pohti torstaina Ulkopoliittisen instituutin 30-vuotisjuhlaseminaarissa Neuvostoliiton sotilaallisen aseman ja asenteiden muutosta.” HS 27.9.1991.

”Asianlaite ei ole aivan näin. Tämä ilmenee Venäjän ensimmäisen Suomen suur-

lähettilään Juri Derjabinin muistelmakirjasta Omalla nimellä (Otava 1997).

Sivulla 239 Derjabin kirjoittaa: ’Karjalan kysymyksestä keskusteltiin avoimesti - Mauno Koiviston aloitteesta. Suomen presidentti korosti heti alkuun, että valtioiden välisissä suhteissa tätä kysymystä ei ole. Se on ratkaistu yksiselitteisesti rauhansopimuksella, ja on selvää, että rajojen on pysyttävä siinä, missä ne nyt ovat. Koivisto lausui myös, että Etyk-kehityksen myötä on ilmaantunut mahdollisuus keskustella rajojen siirtelystä, mutta se ei ole Suomen etujen mukaista.’

Derjabin kirjoittaa edelleen: ’Kajotessaan Karjalan kysymyksestä käytyyn yhteiskunnalliseen keskusteluun Koivisto sanoi, että hallitus ei voinut puuttua siihen, koska vaikutus voisi olla päinvastainen. Hän pyysi Jeltsiniä suhtautumaan tyyneesti tunnepitoisiin puheisiin Karjalasta.’” HS 15.9.1991.

Jo edelliset sitaattit osoittavat, että Suomen presidentti Mauno Koivisto on tehnyt parhaansa estääkseen Karjala-keskustelun uudistuneen Venäjän kanssa. Venäjän osittain kaotissa 1990-luvun alkutilanteessa eivät Koiviston voimakkaat top-puuttele ole varmasti motivoineet asian edelleen kehittämiseen. On isänmaallisilla venäläisillä ollut ihmettelmistä Suomen johdon suhtautumisessa.

Varapääministeri Burbuloksen neuvo vuonna 1992 oli, ettei rajakysymyksessä kannata hätäillä. Nyt tästä ajasta on kulunut 15 vuotta. Tuumaus- ja fundeeraus aika on kulunut, on aika ryhtyä toimiin pakkoluovutettujen alueitten palautuksen vaikutusten selvittämisessä ja ns. sotasyllisyystuomioiden purkamisessa.

ProKarelia

Kerran kesällä...

Kylmässä kesäkuussa kyrräiltiin, kelmeät kasvot kaikilla.

Kerkisi kesä kuitenkin, kaikkien kotomaassa kaipaama. Kohta kaikki kiljumaan kuumuutta kamaloiden. Kahvilassa kittasivat kylmää kaljaa.

Kusti kehui käyneensä karusellissa, kaahanneensa kaupungissa. Kihlanneensa Koistisen Karoliinan, kevään korvalla kosineensa. Kävelivät käsikynnä, kakarat katsoivat kalliolta kihlaparin kuhertelua, kikattivat kaikki kilpaa.

Kiiverskä kiukutteli kisalle, kun kakarat kinasteli-

vat. Kiiverskällä kova kiire, kehdoissa kahdeksas kakara. Kehyksissä koristi kotia kankaalle kirjottu: ”Kuritta kasvaa, kunniatta kuolee.”

Kustaavan koipia kolotti, keitti koiruohosta kylvyn kintuilleen, kumosi kuuman kupin kurkkuunsakin. Kiirehti kohta kamarista koiraa komentamaan, keinutteli kotvan Konstan kanssa. Käski Konstan karrata kannakkakkaa kukkamaahan, kokosi kukkia kainaloonsa.

Konsta karkasi kesken kaiken, kiire kirkonkylään kokoukseen: ”Kellokin kadoksissa.” Kirkonkylän kahvilassa kesämökkiläinen ky-

seli kuulumisia.

Kyläkaupassa, kaikkien kohtaupaikassa kuuli kaikenlaista. Koistiska kertoi kahvin kallistuvan, kiikutti kotiin kaksi kiloa. Kiiverskällä kassit kummassakin kädessä, kakarat keskenään kotona. Kusti, Koistiskan kyytimies, käski Kiiverskän kiivetä kyytiin. Keikari Kustin kutreilla keikkui koppalakki. ”Komia kon Kiivertin katti”, kehui Komosen Kyllikki. ”Kyllikki kattoo kor-teista kans”, kiitteli kauppias kesäapulaista kaikille.

Kesällä kivaa kaikilla, köllöttelyä, kalastusta, kylpemistä kaiken kukkuraksi.

Sirpa Aaltonen-
Veikkolainen

Nord Stream AG -yhtiön suunnittelema kaasuputki

Viron kansallinen liike eli Eesti Rahjuslik Liikumine (ERL) järjesti 17.8. Viron kansalliskirjastossa Tallinnassa avoimen konferenssin Venäjän ja Saksan välisestä merenalaisesta kaasuputkesta, joka on tarkoitus vetää Suomen, Ruotsin, Tanskan, Puolan ja Baltian aluevesien kautta Venäjältä Viipurin läheisyydestä Portovayan lahdelta Saksan rannikolle Greifswalder Boddeniin.

Kutsussaan järjestäjät vaikuuttivat kyseisen rakentamisen olevan suureksi vaaraksi Itämeren yliherkälle luonnolle. Se kätee myös isoja turvallisuusriskejä Suomelle, Ruotsille, Tanskalle, Puolalle ja Baltian maille. Venäjä on ilmoittanut turvaavansa putken sotalaivastolla. Putki lähtisi Viipurin

rannikolta kulkien Suomen ja Viron aluevesien kautta Suomenlahdella. Em. rakentaminen ikuistaisi Venäjän valloituksia Karjalassa.

Syyt rakentamiseen ovat poliittiset, sillä laskelmalla on todistettu, että rakentaminen on taloudellisesti halvempaa ja helpompaa maanpäällisenä putkena Venäjältä Baltian maiden ja Puolan kautta Saksaan. Suomenlahden ja Itämeren putkena Venäjä muodostaisi Itämerestä oman sisämerensä. Konferenssissa oli osanottajia Suomesta, Latviasta ja Liettuasta. Myös median edustajia oli paikalla sekä järjestäjämaasta Virosta, Ruotsista, Puolasta että Suomesta. Paikallisyhdistyksistä olivat mukana Skapa ry, ProKarelia, Tarton Rauha ry ja Alue-

palautus ry. Konferenssin lopuksi allekirjoitettiin vetoomus EU:lle ja kaikille Itämeren maille ja kansoille kyseisen meritse suunnitellun putken vastustamisesta.

Edellä mainittu vetoomus, siihen liittyvät Itämeren valtioiden ministeriöiden ja tutkimuslaitosten päätökset ja tutkimukset sekä Suomen delegaation kuuluvan Suomen Karjalan Paikolaiset ry:n puheenjohtajan Jussi Liikosen pitämä puhe ja perusteet, jotka tukevat erityisesti maanpäällisen putkivaihtoehdon toteuttamista, julkaistaan toivottavasti joissain Kurkijokelaisen seuraavista numeroista.

Pentti Ohvo
Tallinna

Turun arkkihiippakunnan tiedote

Teologian tohtori Hannu Kilpeläinen on määrätty Tampereen hiippakunnan tuomiokapitulin suostumuk-

sella Vammalan seurakunnan vs. kappalaiseksi (II) ajaksi 8.9.2007-31.8.2009. (Kilpeläinen toimi Karjalan Liiton toiminnanjohtajana tämän vuoden alkuun asti.)

Tuomiokapituli on hylännyt Pöytyän seurakunnasta virkavapaalla olevan kappalaisen ja tällä hetkellä pappi-

na Australian luterilaisessa kirkossa Sydneyssä palvelevan rovasti Pauli Huhtisen oikaaisuvaatimuksen siitä, että häntä ei todettu kirkkojärjestyksen 6. luvun 18. §:n nojalla kelpoiseksi hakeumaansa Pöytyän seurakunnan kirkkoherran virkaan.

Mauri Rastaasta ”Vuoden Kurki”

Mauri Rastas on laatinut Kurkijoen kotisivut, on ylläpitänyt niitä webmasterina vuosikaudet. Hän on

pannut alulle Hiitolan ja Kurkijoen sukututkimuspiirin ja toiminut siinä niin ikään vuosia. Hän on tutki-

Mauri Rastas vastaanotti Lauri Laukkaselta kunniakirjan ja ”sukupuun”, jota koristi kurjensulka.

nut kurkijokelaisia sukuja ja kirjoittanut niistä lukuisia artikkeleja Kurkijokelaiseen.

Mauri Rastas on toiminut Kurkijoki-Seurassa ja Kurkijoki-Säätiössä luottamushenkilönä. Hän on antanut suunnattoman määrän aikaansa ja taitojaan meidän yhteiseksi hyväksenne. Vaikkakin ”Vuoden Kurki” -nimitys on eräällä tavalla leikkimielinen, siis ei tosikkomainen, ei voida sanoa, että se annettaisiin heppoisin perustein. Molemmilla ”Vuoden Kurjilla” (viime vuonna Eino Vepsä) on mittava työsaara takanaan nimen-

Mauri Rastas on sijoittanut pitäjäjuhlissa saamansa ”sukupuun” tarkoin harkittuun paikkaan pihamaalleen. Toivomme, että puu kasvaa, voi hyvin ja on siten muistuttamassa kurkijokelaisten kiitollisuudesta Maurin tekemää perinnettä kohtaan.

omaan kurkijokelaisen kulttuuriperinnön vaalinnassa.

Tämän vuoden kunniakirjassa luki: ”Kurkijoki-Säätiön pitäjäjuhlatoimikunta on yksimielisesti päättänyt luovuttaa henkilölle, joka on uusilla asuinsijoilla erityisen aktiivisesti pitänyt yllä kurkijokelaista suutta ja toiminut monin eri

tavoin aikaansa ja voimiaan säästämättä kurkijokelaisen kulttuuriperinnön hyväksi, ns. sukupuun kurjensulki-neen sekä ”Vuoden Kurki”-arvonimen. Arvonimi myönnettiin nyt järjestyksessään toisen kerran ja luovutetaan Teille, Mauri Rastas, Kurkijokelaisten 61. pitäjäjuhlissa Loimaalla 11.8.2007.”

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. 1.1.2002
2. Islantiin
3. Loimijoki
4. Charlotta Lönnqvistin luona
5. hautajaisiin osallistuu vain miehiä
6. leppäkerttu
7. Jorma Panula
8. 2,2 miljoonaa
9. 0 astetta Celsiusta
10. ilves

Kuvasatoa Hiitola-juhlilta

Pauliina Kiuru lauloi. Hän säesti pianolla Jussi Reunanäki. Pauliina lauloi Oskar Merikannon Larin Kyöstin runoon säveltämän Itkevän Huilun. Myöhemmin Pauliina lauloi vielä Olli Nykäsen Te luulette meidän unohtaneen sekä Kim Kuusen Hiljaisen laulun.

Katri Sildén esitti Hiitola-juhlissa nuoren karjalaisen ajatuksia. Hän oli ottanut juhlaan mukaansa 6-vuotiaan tyttärensä. Hän muun muassa lupasi opettaa karjalaisia tapoja tyttärelleen ja toivoi perineensä karjalaisen iloisen luonteen.

Petri Laaksonen saapui yksin Hiitola-juhlaan esiintymään, mutta on kuulemma jo niin iso poika, ettei tarvitse äitiä mukanaan. Sirkka-Liisa (o.s. Huuhka) Laaksonen oli sairastunut eikä päässyt juhlaan poikansa kanssa esiintymään. Petri lauloi eri runoilijoiden teksteihin säveltämiään lauluja: *Sinun katseesi, Aurinko laskee, Älä elämää pelkää, Tein lasinkuultavan laulun, Eläköön elämä, Täällä Pohjantähden alla ja Me saamme viettää juhlaa elämän.*

Erikoishammasteknikko

EHT-
liiton
jäsen

MARKO ROSENDAHL

Vastaanotto Heimolinnankatu 14 Loimaa

Ajanvaraus puh. (02) 763 1179

ERLUND-talo

Hengittävä hirsitalo. Rakenteissa ei muoveja eikä epäorgaanisia aineita. Englannin MTV:n valinta Suomen edustajaksi Grand Designs-ohjelmaan.

Asu terveellisesti, hengitä vapaasti uunelmiesi talossa, Erlund-talossa!

MELLILÄN HIRSITYÖ
Ysitie 345, 32300 MELLILÄ

Kotimaan myynti:
Juhani Eklund p. 0400-530 979
e-mail: myynti@erlund-house.com

TILAA
Kurkijokelainen

Asianajaja

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajajatoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeusturva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN
Varatuomari

Julkisen kaupanvahvistaja
Kauppalankatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 763 2313
heikki.rantanen@kolombus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY

AA, VT Jari Heikman
AA, VT Katri Ranta-Eskola
VT Kaarina Nylamo
Turuntie 8-14, II krs. Loimaa
Puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.net.fi
www.heikman.com

**MUSIIKKIVÄEN
PALVELUPAIKKA
LOIMAAN
MUSIIKKI**

Puh. (02) 7622 950
Oikokatu 3, Loimaa
Avoinna: ma-pe 12-18, la 10-14

KukkaBox

Puh. 762 2669

Vastapäättä Loimaan
Aluesairaala

**LAATUA
EDULLISUUTTA
AMMATTILAISelta**

- Kellohuoltopalvelu
- Käsikaiverrukset
- Konekaiverrukset
- Korukorjaus/
kivi-istutustyöt
- Sormuksien
valmistus
- Ja nyt myös
lasikaiverrus

KAIKKI PAIKAN PÄÄLTÄ

**KELLOLIIKE
Juhani Lankinen Ky**
Kauppalankatu 2, Loimaa
Puh. (02) 763 2760
(Kaupungintaloa vastapäätä)